

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2008

Hana Zajíčková

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

Katedra finančního účetnictví a auditingu

Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku

ÚČETNÍ UZÁVĚRKA A ÚČETNÍ ZÁVĚRKA V ČR

Autor bakalářské práce:

Hana Zajíčková

Vedoucí bakalářské práce:

prof. Libuše Müllerová

Rok obhajoby:

2008

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že bakalářskou práci na téma Účetní uzávěrka a účetní závěrka v ČR jsem vypracovala samostatně a veškerou použitou literaturu a další prameny jsem řádně označila a uvedla v příloženém seznamu.

V Praze dne

.....

Podpis

OBSAH

ÚVOD.....	1
1 REGULACE ÚČETNÍ ZÁVĚRKY V ČR.....	2
1.1 OBECNĚ UZNÁVANÉ ZÁSADY	2
1.2 DALŠÍ VYBRANÉ ÚČETNÍ ZÁSADY.....	3
2 ÚČETNÍ UZÁVĚRKA	4
2.1 KONTROLA ČASOVÉHO ROZLIŠENÍ NÁKLADŮ A VÝNOSŮ	4
2.2 ZAÚČTOVÁNÍ DOHADNÝCH POLOŽEK.....	7
2.3 ZÚČTOVÁNÍ KURSOVÝCH ROZDÍLŮ.....	7
2.4 OPRAVNÉ POLOŽKY.....	9
2.4.1 <i>Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek a zásoby</i>	9
2.4.2 <i>Pohledávky</i>	9
2.5 ODPIS POHLEDÁVKY.....	12
2.6 REZERVY.....	13
2.6.1 <i>Rezervy na opravy hmotného majetku</i>	14
2.7 ZÁVĚREČNÉ OPERACE U ZÁSOB	15
2.7.1 <i>Způsob B</i>	15
2.7.2 <i>Zásoby na cestě a nevyfakturované dodávky</i>	16
2.7.3 <i>Zjištění správnosti ocenění</i>	18
2.7.4 <i>Inventarizační rozdíly u zásob</i>	18
2.8 INVENTARIZACE MAJETKU A ZÁVAZKŮ	19
2.9 ODLOŽENÁ DAŇ	20
2.10 UZAVŘENÍ ÚČETNÍCH KNIH.....	23
2.11 VÝPOČET A ZAÚČTOVÁNÍ DANĚ Z PŘÍJMŮ.....	24
3 ÚČETNÍ ZÁVĚRKA	25
3.1 ROZVAHA.....	26
3.2 VÝKAZ ZISKŮ A ZTRÁT	27
3.3 PŘÍLOHA K ÚČETNÍ ZÁVĚRCE	30
3.4 PŘEHLED O PENĚŽNÍCH TOCÍCH	30
3.5 PŘEHLED O ZMĚNÁCH VLASTNÍHO KAPITÁLU	31
4 POVINNOSTI NÁSLEDUJÍCÍ PO SESTAVENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	32
4.1 OVĚŘENÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY AUDITOREM	32
4.2 ZPRACOVÁNÍ VÝROČNÍ ZPRÁVY	32
4.3 ZVEŘEJNĚNÍ ÚČETNÍ ZÁVĚRKY	33
5 ZÁVĚR.....	34
6 POUŽITÁ LITERATURA	35
7 VZOROVÝ ÚČTOVÝ ROZVRH.....	37

Úvod

Jako téma bakalářské práce jsem si zvolila účetní uzávěrku a účetní závěrku sestavovanou podle české úpravy účetnictví. Účetní závěrka představuje proces vyvrcholení hospodářského roku a je důležitou součástí celého účetnictví. Poskytuje informace o finanční pozici, výkonnosti a změnách ve finanční pozici a vypovídá o finančním zdraví podniku, sloužící pro široké spektrum interních a externích uživatelů.

V první části se zaměřím na zákonnou úpravu účetnictví v Zákoně o účetnictví, ve vyhlášce č. 500/2002 Sb., v Českých účetních standardech a také na důležité zásady, které by měla účetní jednotka dodržovat. Druhá část je věnována tzv. předuzávěrkovým přípravným pracím, které se provádějí ke konci rozvahového dne před uzavřením účetních knih. Smyslem těchto prací je zabezpečení věcné správnosti a úplnosti informací, směřující k dosažení věrného a poctivého obrazu údajů v účetnictví. Mezi tyto úkony patří např. zaúčtování kursových rozdílů, inventarizace majetku a závazků aj. Po zaúčtování všech těchto operací dochází k uzavření účetních knih a zjištění výsledku hospodaření za běžné účetní období.

V další části se věnuji účetní závěrce. Mezi účetní výkazy povinně sestavované v ČR se řadí rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha k účetní závěrce, dále se pak mohou sestavovat přehled o změnách vlastního kapitálu a přehled o peněžních tocích, tzv. cash flow. Slouží jako základ pro splnění daňové povinnosti, dále pak poskytují informace nejen pro akcionáře a vlastníky, které zajímá především výnosnost akcií a podílu ve společnosti, ale i pro externí uživatele, např. banky při poskytování finančních zdrojů, obchodní partnery, zda je podnik schopen platit své závazky, zaměstnance při strachu o zachování pracovních míst, vládu a orgány finanční správy sledující svůj zájem v rámci rozpočtových příjmů a také konkurenci.

Poslední část je věnována nutným povinnostem po sestavení účetních výkazů, ke kterým patří ověření účetní závěrky auditorem, vyhotovení výroční zprávy a následuje povinnost zveřejnit účetní závěrku i spolu s výroční zprávou.

1 Regulace účetní závěrky v ČR

Právní normy upravující sestavování účetní závěrky sestavovanou podnikateli v České republice jsou:

- zákon o účetnictví č. 563/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů,
- prováděcí vyhláška pro podnikatele č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení č. 563/1991Sb., zákona o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů,
- České účetní standardy pro podnikatele 001 až 023.

Některé oblasti jsou průřezově zmíněny např. v Obchodním zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb.), v Zákoně č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů, v Zákoně o daních z příjmů č. 586/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů atd.

Zákon o účetnictví je nejdůležitější právní normou, která upravuje vedení účetnictví pro všechny účetní jednotky. Vymezuje např. rozsah a způsob sestavování účetní závěrky, účetní knihy a jejich otevírání a uzavírání, stanovuje účetní metody a zásady.

Pro účetní jednotky, které jsou podnikateli je určena vyhláška pro podnikatele, účtující v soustavě podvojného účetnictví. Obsahuje např. formáty a obsahové vymezení položek jednotlivých účetních výkazů, směrnou účtovou osnovu na úrovni účtových tříd a skupin, konsolidovanou účetní závěrku.

České účetní standardy slouží od 1.1. 2004 podnikatelům, kteří účtují podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. Jedná se o 23 standardů, které upravují problémové oblasti uvedené v příloze. Nahradily v plném rozsahu Postupy účtování pro podnikatele, jejichž platnost skončila 31.12. 2003.

V rámci harmonizace se účetní výkaznictví stále více přizpůsobuje Mezinárodním účetním standardům a směrnicím EU. Česká republika se snaží o soulad se Čtvrtou a Sedmou směrnicí a s Nařízením EU o používání IAS. Hlavní výhodou je, že uživatelé českých účetních výkazů je mohou srovnat se zahraničními a českým firmám se rozšíří spektrum možných investorů.

1.1 Obecně uznávané zásady

Mezi základní předpoklady, na kterých jsou postaveny ostatní zásady, jsou předpoklad akruální báze a předpoklad trvání podniku.

Akruální báze

Účetní případy, které ovlivní stav nebo pohyb majetku, závazků, nákladů, výnosů či výsledek hospodaření se účtují v období, s nímž časově i věcně souvisí, nikoli v období, v němž došlo k příjmu či výdeji peněz. Tento předpoklad se snaží zajistit rezervy a časové rozlišení nákladů, výnosů, příjmů a výdajů.

Předpoklad trvání podniku

Znamená, že účetní jednotka bude v blízké budoucnosti nadále existovat a přizpůsobí tomu i způsoby oceňování a používání jednotlivých účetních metod. Pokud dojde k jejich změně, uvede účetní jednotka poznámku v příloze k účetní závěrce, kde se uvádí přehled používaných účetních metod.

Všechny účetní zásady mají přispět k „věrnému a poctivému zobrazení“ předmětu účetnictví („true and fair view“), tzn. majetku (aktivech), závazků, vlastního kapitálu, nákladů a výnosů a výsledku hospodaření.

1.2 Další vybrané účetní zásady

Zásada účetní jednotky

Účetní jednotka znamená relativně uzavřený celek, za který se vede účetnictví a sestavuje účetní závěrka.

Zásada periodicity zjišťování výsledku hospodaření

Výsledek hospodaření je zjišťován za účetní období, shodné s kalendářním rokem nebo za hospodářský rok (12 měsíců nepřetržitě jdoucích za sebou).

Zásada historických cen

Majetek se oceňuje v okamžiku uskutečnění účetního případu (pořízení) pořizovací cenou, vlastními náklady, jmenovitou hodnotou nebo reprodukční pořizovací cenou.

Zásada stálosti metod (konzistence)

Pro srovnatelnost účetních informací v čase je nutné uplatňovat stejné způsoby oceňování, postupy účtování, způsoby vykazování v účetních závěrkách nejen v rámci jednoho účetního období, ale i mezi jednotlivými účetními obdobími.

Zásada opatrnosti

V souladu s touto zásadou by se aktiva a výnosy neměly nadhodnocovat, pasiva a náklady podhodnocovat. Mělo by se přihlídnout i k případným rizikům a nejistotám, které jsou v době zaúčtování známy a promítnout je do účetnictví dříve, než k nim skutečně dojde. Její uplatnění je hlavně při tvorbě rezerv a opravných položek.

Zásada bilanční kontinuity

Na základě této zásady by se měly konečné zůstatky rozvahových účtů zjištěných k poslednímu dni účetního období shodovat s počátečními stavby při otevírání účetních knih následující účetní období.

2 Účetní uzávěrka

V rámci účetní uzávěrky jsou provedeny specifické účetní operace, tzv. přípravné práce k účetní závěrce, směřující k uzavření rozvahových a výsledkových účtů hlavní knihy a proúčtování výsledku hospodaření za dané účetní období. Tyto operace slouží k zabezpečení úplného, správného a průkazného účetnictví, aby účetní závěrka sestavená na tomto základě podávala věrný a poctivý obraz účetnictví.

Např. náklady a výnosy se zobrazí v daném účetním období, které s ním časově i věcně souvisí, přepočítají se závazky a pohledávky v cizí měně, zkontroluje se ocenění aktiv a vytvoří se opravné položky, provede inventarizace, v rámci které se kontroluje výše rezervy, vyčíslí se inventarizační rozdíly, atd.

Přípravné práce, které ověřují správnost a úplnosti zaúčtovaných údajů, jsou:

- kontrola časového rozlišení nákladů a výnosů
- zaúčtování dohadných položek,
- vyčíslení kursových rozdílů,
- opravné položky,
- odpis pohledávek,
- rezervy,
- závěrečné operace u zásob,
- inventarizace majetku a závazků,
- vyčíslení a zúčtování odložené daně,
- uzavření účetních knih,
- výpočet a zaúčtování daně z příjmů.

2.1 Kontrola časového rozlišení nákladů a výnosů

Náklady a výnosy se na základě aktuální báze zobrazí v období, s nímž časově a věcně souvisejí, za účelem věrného a poctivého zobrazení informací v účetnictví. „Pro vykazování účetní případů časového rozlišení je nutné znát jejich účel (věcné vymezení), částku a období, kterých se týkají“¹. Pokuty, penále, manka a škody se časově nerozlišují.

Není nutno časově rozlišovat, jde-li o

- nevýznamné částky, které budou ponechány v nákladech či výnosech bez časového rozlišení a nebude tím porušen účel časového rozlišení a
- pravidelně se opakující výdaje, popř. příjmy, když výrazně neovlivní časovou a věcnou souvislost nákladů a výnosů.²

¹ § 13 odst. 1 Vyhláška pro podnikatele č. 500/2002 Sb.

² Český účetní standard č. 019

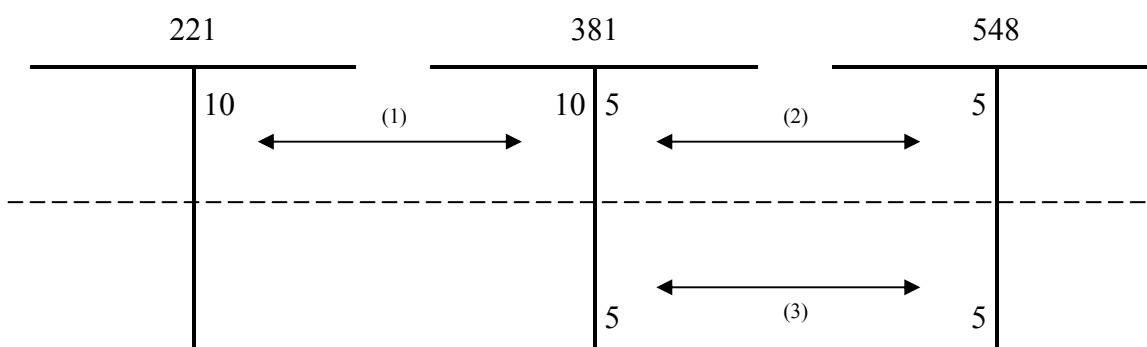
Všechny účty těchto položek se nachází v účtové třídě 3 – Zúčtovací vztahy, které pokud mají povahu aktivní, tak vyjadřují pohledávku a pokud pasivní, závazek. Jedná se o časový nesoulad mezi obdobím, kdy vznikl náklad nebo výnos a obdobím, ve kterém došlo např. k pohybu peněžních prostředků. U výdajů a příjmů příštích období proběhne v běžném období náklad nebo výnos a v příštím období dojde např. k pohybu peněžních prostředků. Náklady a výnosy příštích období zaznamenají tyto změny v opačném pořadí. Rozeznáváme (komplexní) náklady příštích období, výdaje příštích období, výnosy příštích období a příjmy příštích období.

Náklady příštích období

V běžném období proběhne výdaj, který se může projevit úbytkem či snížením aktiv nebo zvýšením závazku, a v příštím období náklad, tím se rozpustí účet číslo 381 – Náklady příštích období. Tento účet se v rozvaze nachází v přechodných položkách v aktivech. Můžeme je použít např. při nájemném placeném dopředu, předplatné, atd.

Komplexní náklady příštích období mají stejnou povahu jako náklady příštích období a použijeme je, když je nutné rozlišit více nákladových účtů, které se vztahují ke stejnému účelu, např. náklady na přípravu a záběh výroby, dlouhodobá propagace. Evidují se na účtu číslo 382 – Komplexní náklady příštích období.

Obrázek č. 1: Účtování nákladů příštích období

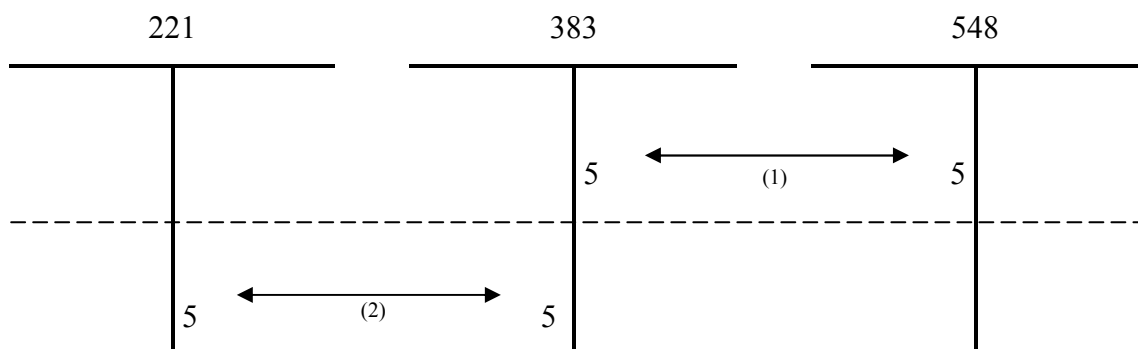
Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) výdaj běžného období
- (2) část nákladů připadající do běžného období
- (3) zbylá část nákladů, které patří do následujícího účetního období

Výdaje příštích období

Použijí se např. při nájemném placeném pozadu, kdy s běžným období tento náklad časově a věcně souvisí, ale výdaj s tímto nákladem spojený se uskuteční v období příštím. Ve směrné účtové osnově jsou pod účtem číslo 383.

Obrázek č. 2: Účtování výdajů příštích období

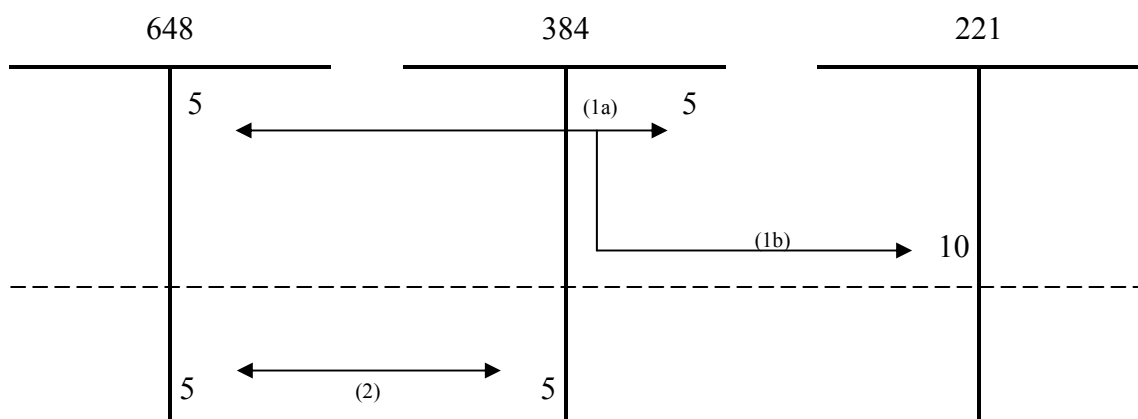
Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) náklad běžného období, jehož úhrada proběhne v příštím období
- (2) úhrada nákladu a rozpuštění účtu časového rozlišení (383)

Výnosy příštích období

Obsahují příjmy běžného účetního období, kterých se týkají výnosy příštího období. Např. nájemné přijaté dopředu, přijaté předplatné. Na účtu 384, který má povahu pasivní, v běžném období vznikne závazek, který se v příštím období zruší při vzniku výnosu.

Obrázek č. 3: Účtování výnosů příštích období

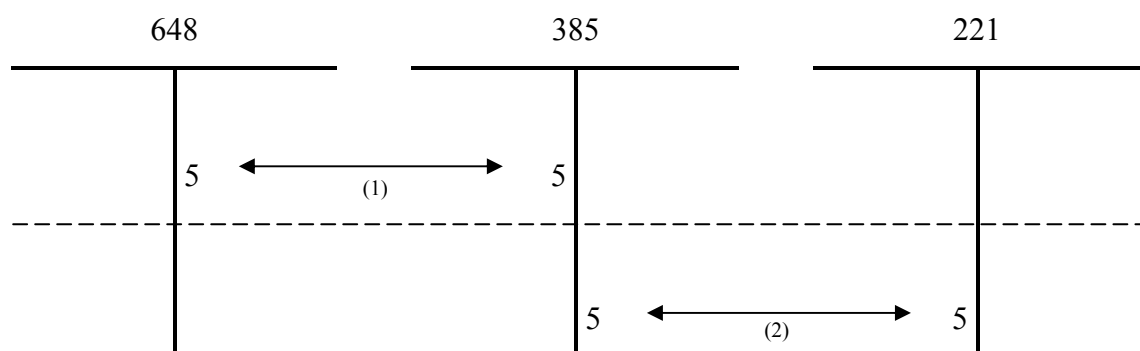
Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) složený účetní zápis:
 - (1a) výnos běžného období
 - (1b) část výnosu, který souvisí s běžným obdobím
- (2) zbylá část výnosu, patřící do běžného období

Příjmy příštích období

Jsou příjmy, které budou zinkasovány až v následujícím účetním období, ale výnosy jsou spjaty s běžným účetním období. Jedná se o druhý aktivní účet časového rozlišení vykazovaný pod účtem číslo 385, používaný např. při nájemném placeném pozadu, provedených a odebraných, ale dosud nevyúčtovaných prací a služeb.

Obrázek č. 4: Účtování příjmů příštích období

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) zaúčtování výnosu do běžného období
- (2) inkaso výnosu

2.2 Zaúčtování dohadných položek

Jedná se o pohledávky a závazky, u kterých ke konci účetního období neznáme přesnou částku, tudíž se o ní „dohadujeme“, ale ostatní dvě podmínky pro časové rozlišení jsou splněny, tzn. účel a období. Výnosy a náklady z nich patří do běžného období.

Dohadné položky najdeme v rozvaze v přechodných položkách a ve směrné účtové osnově jsou ve 3. účtové třídě - Zúčtovací vztahy dvojího typu, dohadné položky aktivní (388) představují pohledávku a dohadné položky pasivní (389) závazek.

Typickým příkladem pohledávky je nepřijatá náhrada od pojišťovny a naopak závazku jsou nevyfakturované dodávky, nevyúčtované dodávky tepla, plynu apod.

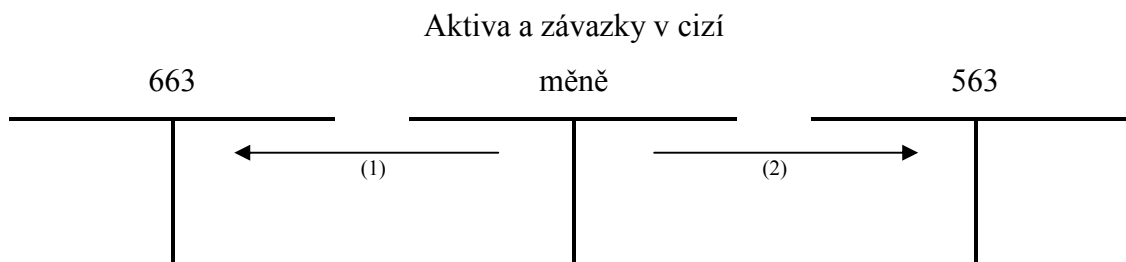
2.3 Zúčtování kursových rozdílů

Jedná se o položky, které jsou původně vyjádřeny v cizí měně a účetní jednotka je povinna k datu účetní závěrky je přepočítat podle aktuálního kursu ČNB, vyčíslit a zaúčtovat případné kursové rozdíly. Jejich zobrazení v účetnictví může být výsledkově pomocí účtů kursových zisků a kursových ztrát nebo rozvahově podle položek, jichž se týkají.

Účetní jednotka může během roku použít pevný kurs, který si stanoví ve vnitropodnikové směrnici a zároveň určí jeho platnost (měsíční, čtvrtletní), která nesmí překročit jedno účetní období, ale ke konci účetního období se musí použít aktuální kurs ČNB.

Výsledkově se kursové rozdíly zaúčtují do finančních nákladů (účet 563 – Kursová ztráta) nebo do finančních výnosů (účet 663 – Kursový zisk). Toto účtování použije např. u valutové pokladny, devizové účtu, u neuhrazených pohledávek a závazků znějící na cizí měnu ke konci účetního období.

Obrázek č. 5: Účtování kursových rozdílů

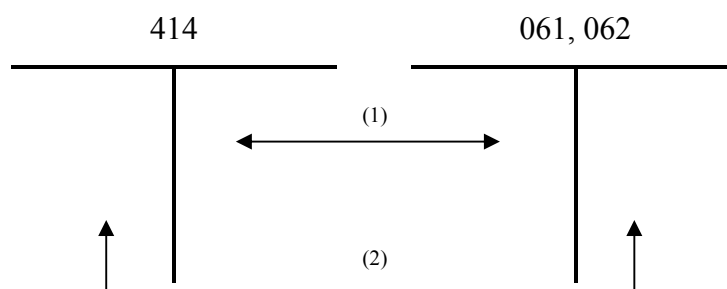

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) kursový zisk
- (2) kursová ztráta

Pokud se cenné papíry a podíly oceňují reálnou hodnotou nebo ekvivalencí, tak se kursové rozdíly k rozvahovému dni neúčtují na příslušné nákladové nebo výnosové účty, ale stávají se součástí tohoto ocenění a je jedno, zda se kursové rozdíly účtují rozvahově nebo výsledkově.

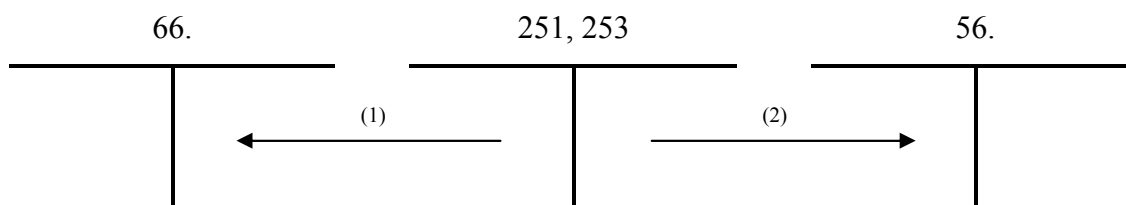
Obrázek č.67: Účtování cenných papírů oceňované ekvivalencí

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) zvýšení ocenění
- (2) snížení ocenění

Obrázek č. 7: Účtování cenných papírů určených k obchodování oceňované reálnou hodnotou

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) zvýšení ocenění
- (2) snížení ocenění

Pokud se cenné papíry nebo podíly neoceňují ani reálnou hodnotou ani ekvivalencí, pak se kursové rozdíly zaúčtují rozvahově do účtové skupiny 41. Výjimku tvoří dluhové

cenné papíry držené do splatnosti, jejichž kursově rozdíly jsou finančním výnosem nebo nákladem.

2.4 Opravné položky

„Opravnými položkami se vyjadřuje přechodné snížení hodnoty majetku.“¹ Tvoří se za účelem úpravy ocenění na majetkových účtech na základě inventarizace v případě, že hodnota majetku zachycená v účetnictví je vyšší než hodnota zjištěná inventarizací.

O zvýšení ocenění se neúčtuje, protože tím by byla porušena zásada opatrnosti, která říká, že se aktiva nesmí nadhodnocovat. Tyto úpravy přispívají k věrnému a poctivému obrazu finanční pozice podniku a k lepšímu názoru na budoucí vývoj. Pokud se vytváří k určitému snížení hodnoty rezerva, tak se nesmí současně tvořit opravná položka.

Lze tvořit opravné položky zákonné podle zákona o rezervách a účetní. Účtování o účetní opravné položce neovlivňuje základ daně z příjmů.

Na základě inventarizace se zjišťuje odůvodněnost výše opravné položky a její následné snížení či zvýšení. Jestliže ocenění některých položek v aktivech je nadhodnocené neodpovídá skutečnosti.

2.4.1 Dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek a zásoby

O opravných položkách se u dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku účtuje na účtech účtové skupiny 09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku, pokud je jeho užitná hodnota výrazně nižší než účetní ocenění po odečtení oprávek k tomuto majetku. Toto snížení nemůže být trvalého charakteru.

U zásob zjišťujeme při inventarizaci jejich užitnou hodnotu a porovnáváme s oceněním v účetnictví, pokud je nižší užitná je tvorba opravné položky jedna z možností na snížení ocenění zásob na skladě. Opravnou položku k zásobám zaúčtujeme na vrub nákladového účtu z účtové skupiny 55 – Odpisy, rezervy, náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů nebo 58 – Mimořádné náklady a souvztažně do účtové skupiny 19 – Opravné položky k zásobám.

2.4.2 Pohledávky

Výsledkem inventarizace ke dni účetní závěrky mohou být zjištěny pohledávky po lhůtě splatnosti, které jsou znehodnoceny díky riziku nezaplacení. Tato situace na základě věrného zobrazení skutečnosti musí být zachycena v účetnictví odpisem prokazatelně nedobytné pohledávky do nákladů (trvalé snížení nominální hodnoty pohledávky) nebo přeceněním pohledávky na nižší hodnotu pomocí opravné položky (dočasné snížení

¹ § 26 odst. 3 Zákona o účetnictví č. 563/1991 Sb.

nominální hodnoty), u kterého se předpokládá, že by mohla být pohledávka v budoucnu uhrazena.

Mohou být tvořeny podle zákona o rezervách (zákonné opravné položky) nebo na základě rozhodnutí účetní jednotky. Použité nákladové účty se liší daňovou účinností, pokud jsou opravné položky tvořeny v daňovém pojetí, tak tento účet je daňově účinný, pokud s účetními je daňově neuznatelný.

Opravné položky k pohledávkám jsou upraveny zákonem o rezervách a tvoří se k rozvahové hodnotě nepromlčených pohledávek splatných po 31.12. 1994 a k pohledávkám za dlužníky v konkursním a vyrovnacím řízení. Jejich výše je stanovena zvláštním předpisem.¹ Mají povahu postupného odpisování pohledávky. Stanovují se % z pohledávky po určité uplynulé doby po splatnosti.

Účetní opravné položky

Opravnou položkou je odhadnuto riziko, že daná pohledávka nebude uhrazena. Může se tvořit jen do výše účetní hodnoty pohledávky. Pokud je už vytvořena v celé výši nepromlčené pohledávky, může být pohledávka odepsána a zrušena opravná položka k ní. Výjimku tvoří pohledávky za dlužníky v konkursním a vyrovnacím řízení, u kterých se i při 100% opravné položce musí pohledávka evidovat na podrozvahových účtech. Jejich případná úhrada se zaúčtuje na výnosovém účtu skupiny 64 – Jiné provozní výnosy a v podrozvahové evidenci.²

Účetní jednotka může tvořit 100% opravnou položku pokud je riziko, že pohledávka nebude uhrazena. Např. účetní jednotka se dozvěděla, že dlužník vstoupí do konkurzu nebo o závažných platebních potížích dlužníka atd. „Musí být přihlášeny u soudu ve lhůtě stanovené rozhodnutím soudu o úpadku, a to v období, za které se podává daňové přiznání a v němž byly přihlášeny.“³ Náklady při tvorbě a výnosy při rozpuštění opravné položky ovlivní základ daně z příjmů.

Účet 559 – Tvorba opravných položek se použije v případě, že opravná položka je tvořena nad rámec zákonné výše. Rozpuštění se provádí v průběhu účetního období v případě úhrady nebo odpisu pohledávky

Účetní jednotka se může domnívat, že určitou část pohledávky dlužník neuhradí a provede k ní přímý odpis, v tomto případě bude se jednat o daňově neuznatelný náklad. Výši problematických pohledávek může každý rok odhadnout např. na základě stáří pohledávky nebo pomocí určitého procenta z prodeje na fakturu.

¹ například zákon č. 593/1992 Sb. o rezervách

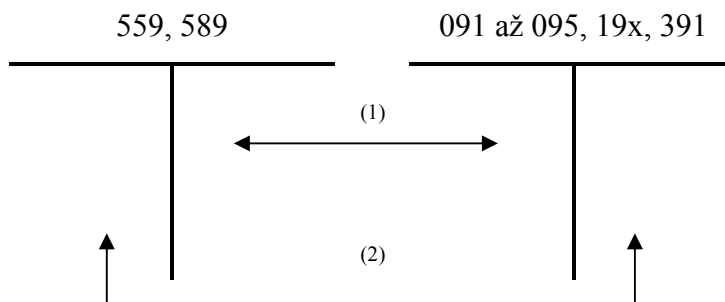
² Český účetní standard č. 005

³ § 8 zákona o rezervách

Účtování opravných položek

Opravná položka se zobrazí na vrub nákladového účtu podle charakteru činnosti, spojené s daným aktivem, a souvztažně na účtu opravné položky k příslušnému aktivu.

Obrázek č. 8: Tvorba a zrušení opravných položek k aktivům související s provozní a mimořádnou činností

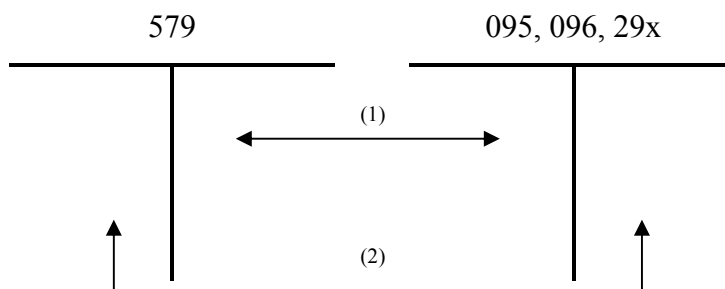

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

(1) tvorba a zvýšení opravné položky

(2) snížení nebo rozpuštění opravné položky

Obrázek č. 9: Tvorba a zrušení opravných položek k aktivům související s finanční činností

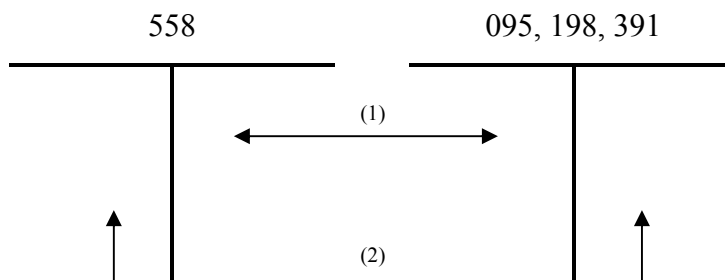

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

(1) tvorba a zvýšení OP

(2) snížení nebo rozpuštění OP

Obrázek č. 10: Tvorba a zrušení zákonných opravných položek

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

- (1) tvorba OP
- (2) zrušení, snížení OP

2.5 Odpis pohledávky

Představuje jeden z druhů vypořádání pohledávky evidované v účetnictví, která je již po lhůtě splatnosti. Může být proveden přímo (jednorázový) nebo postupně prostřednictvím opravných položek. Odpis pohledávky se může tvořit z hlediska účetního a daňového.

Účetní odpis

Účetní odpis je plně v rozhodnutí účetní jednotky např. u promlčené pohledávky nebo u pohledávky, u které by byly vysoké náklady na její vymáhání atd. Nákladový účet 546 – Odpis pohledávky (event. 588 – Ostatní mimořádné náklady) není považován za daňově uznatelný.

Daňový odpis

Případy, kdy lze provést jednorázový odpis jsou vyjmenovány v § 24 odst. 2 písm. y) zákona o dani z příjmů, u kterých nerozhoduje lhůta splatnosti.

Aby použitý nákladový účet 546 při odpisu pohledávky byl daňově účinným, neboli sloužící k dosažení, zajištění a udržení příjmů, musí se jednat o pohledávku za dlužníkem,

- u něhož soud zamítl návrh na prohlášení konkurzu nebo zrušil konkurz pro nedostatek majetku,
- který je v úpadku nebo jemuž úpadek hrozí na základě výsledků insolventního řízení,
- který zemřel bez dědiců,
- který byl právnickou osobou a zanikl bez právního nástupce,
- na jehož majetek je uplatňována veřejná dražba nebo jehož majetek je postižen exekucí.¹

Postupný odpis pomocí opravných položek

Kromě přímého odpisu může účetní jednotka využít systém postupného odpisu opravných položek k nepromlčeným pohledávkám splatných po 31.12. 1994 podle § 8a zákona o rezervách.

„Opravné položky k nepromlčeným pohledávkám splatným po 31. prosinci 1994, kdy od konce sjednané lhůty splatnosti pohledávky uplynulo více než

- 6 měsíců, až do výše 20 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 12 měsíců, až do výše 33 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 18 měsíců, až do výše 50 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,

¹ § 24 odst. 2 písm. y) zákona o dani z příjmů

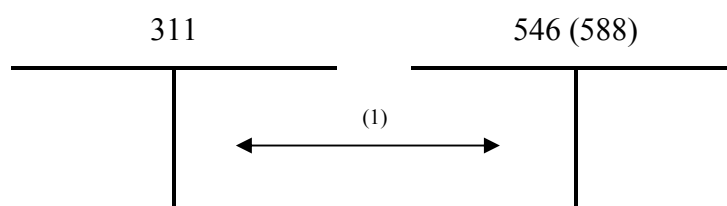
- 24 měsíců, až do výše 66 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 30 měsíců, až do výše 80 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky,
- 36 měsíců, až do výše 100 % neuhrazené rozvahové hodnoty pohledávky.“¹

Za rozvahovou hodnotu je považována jmenovitá hodnota nebo pořizovací cena pohledávky. Opravnou položku vyšší než 20% může účetní jednotka vytvářet pouze v případě, že by ohledně těchto pohledávek zahájeno jedno z těchto řízení, rozhodčí, soudní nebo správní. Tyto opravné položky jsou nákladem vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení příjmů.² Při nabytí pohledávky postoupením, může účetní jednotka tvořit opravné položky, až po úhradě celé pořizovací ceny pohledávky.

„Opravné položky nelze uplatnit u pohledávek již odepsaných na vrub výsledku hospodaření a dále u pohledávek vzniklých

- za společníky, akcionáře, členy družstev za upsaný vlastní kapitál,
- mezi spojenými osobami vymezenými v zákoně o daních z příjmů.“³

Obrázek č. 11: Odpis pohledávky

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

(1) přímý odpis pohledávky

2.6 Rezervy

Představují dlouhodobé cizí zdroje podniku, které se tvoří za účelem krytí budoucího velkého závazku nebo výdaje za provedení výkonu, který by mohl ovlivnit chod hospodaření podniku. Jejich tvorba musí přesáhnout jedno účetní období a do nákladů se postupně účtují částky, které pokryjí budoucí jednorázový náklad.

Při tvorbě jediné co známe je účel, ale často neznáme přesnou částku ani datum vzniku závazku či výdaje. Rezerva a opravná položka nesmí být tvořeny současně na stejné riziko. K čerpání dojde v okamžiku uskutečnění výdaje nebo vzniku závazku. Nesmí být přečerpána,

¹ § 8a odst. 2 zákona o rezervách

² § 1 zákona o rezervách

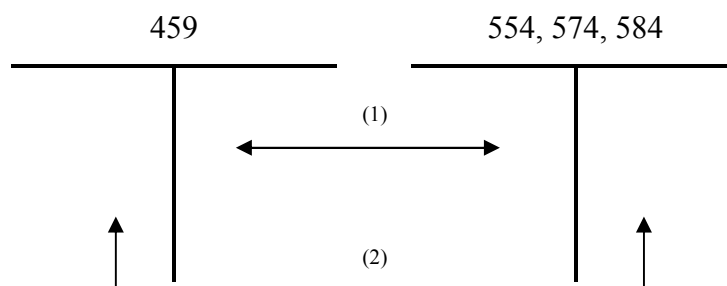
³ § 8a) zákon o rezervách

tzn. mít aktivní zůstatek. Nastane-li případ, že výdaj, na něž se tvořila rezerva, je nižší, i přesto se zruší rezerva celá.

Ke dni účetní závěrky se provede inventarizace rezerv pomocí dokladové inventury. Zjišťuje se jejich odůvodněnost a výše. Pokud už pominul důvod, kvůli kterému byla rezerva tvořena, rezerva se zruší zaúčtováním ve prospěch příslušných nákladových účtů. Nebo naopak se očekávají vyšší výdaje, rezerva se opraví na vyšší částku. Pokud je rezerva v cizí měně, provede se přepočítání kurzem a provede se oprava výše rezervy prostřednictvím účtu rezervy, nikoliv přes účty kursových rozdílů. Nevyčerpaná rezerva se převede do dalšího účetního období s pasivním zůstatkem.

§ 26 odst. 3 zákona o účetnictví upravuje tzv. účetní rezervy, např. rezerva na rizika a ztráty, na daň z příjmů, na důchody a podobné závazky, na restrukturalizaci. Tvorba těchto rezerv je upravena ve vnitřní směrnici účetní jednotky, a proto je nepovažuje zákon o dani z příjmů jako nutný k dosažení a zajištění příjmů.

Obrázek č. 12: Tvorba a zrušení ostatních rezerv

Zdroj: Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého

(1) tvorba rezerv

(2) čerpání a rušení rezerv

Zákon o rezervách uvádí případy zákonných rezerv, jejichž tvorba je daňově účinným nákladem, např. bankovní rezervy, rezervy v pojišťovnictví, rezervy na opravy hmotného majetku, pěstební činnost a ostatní rezervy v rozsahu stanové zákonem o rezervách.¹

2.6.1 Rezervy na opravy hmotného majetku

Podle zákona o rezervách může být tvořena za těchto podmínek:

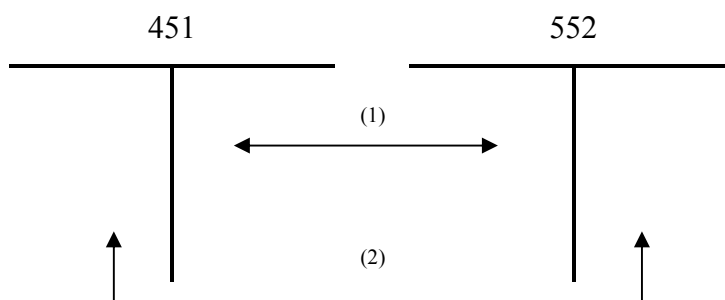
- dlouhodobý majetek musí být ve vlastnictví účetní jednotky nebo najatý, pokud opravy provádí nájemce,
- lze ji tvořit na majetek zařazený do 2. – 6. odpisové skupiny,
- tvoří se na generální opravy, ne na technické zhodnocení či údržbu,

¹ § 2 odst. 1 Zákon o rezervách

- nepoužije se na běžné, pravidelně se opakující opravy z důvodu poškozeného majetku, na opravy dlouhodobého majetku určeného k likvidaci.

Doba tvorby rezervy je omezena podle zařazení daného majetku do odpisové skupiny. Např. u 2. odpisové skupiny maximálně 3 zdaňovací období, včetně prvního období tvorby rezervy, nezahrnuje se rok čerpání. V roce provedení opravy se rezerva už netvoří a čerpá pouze na účel, na který byla vytvořena. Výše rezervy je stanovena podle rozpočtu nákladů na opravu hmotného majetku a je rozdělena rovnoměrně do jednotlivých let tvorby rezervy.

Obrázek č. 13: Tvorba a zrušení zákonných rezerv

Zdroj: vlastní

- (1) tvorba rezervy
- (2) čerpání a rušení rezervy

2.7 Závěrečné operace u zásob

Mezi tyto operace, prováděné k rozvahovému dni patří:

- převod stavu zásob na rozvahové účty v rámci periodického systému (způsobu B) evidence zásob,
- zaúčtování případných nevyfakturovaných dodávek nebo zásob na cestě,
- ověřit správnost ocenění zásob,
- vyčíslení a zaúčtování inventarizačních rozdílů.

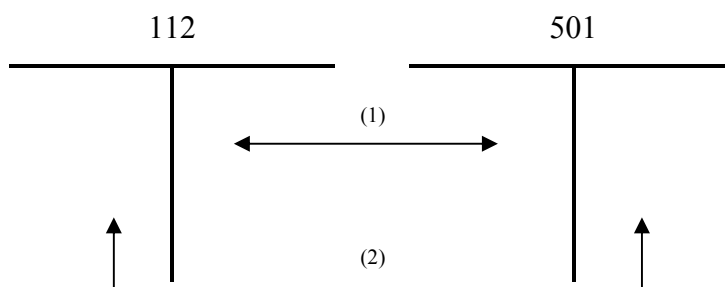
2.7.1 Způsob B

Účetní jednotka se může rozhodnout jaký způsob evidence pořízení a úbytků zásob zvolí. Při průběžném systému (způsob A) se v průběhu účetního období pořízení zásob zobrazí na účtech účtové třídy 1 - Zásoby a do nákladů se dostane až v okamžiku spotřeby nebo prodeje. U způsobu B se účtuje o stavu zásob až ke konci rozvahového dne. Lze ho použít, pokud má účetní jednotka vybudovaný dobře fungující systém o evidenci zásob, aby byla schopna během účetního období prokázat nejen stav, ale i ocenění zásob.¹

¹ § 9 odst. 7 Vyhlášky pro podnikatele č. 500/2002 Sb.

Český účetní standard č. 015 upravuje postup při účtování způsobem B. Během účetního období se neúčtuje o příjmech či výdejích zásob, např. u materiálu 112/111 ani 501/112. Pořízení zásob se účtuje přímo na příslušné nákladové účty (např. 501 – Spotřeba materiálu). Ke konci rozvahového dne se počáteční zůstatky (podle inventarizace k 31.12. předcházejícího účetního období) převedou do nákladů a naopak z nákladů se převedou stavy konečné na rozvahové účty (např. 112 – Materiál na skladě, 132 – Zboží na skladě a v prodejnách atd.), které se během účetního období nepoužívají. Inventarizační rozdíly se účtují stejně jako u metody A.

Obrázek č. 14: Účtování u materiálu k rozvahovému dni

Zdroj: vlastní

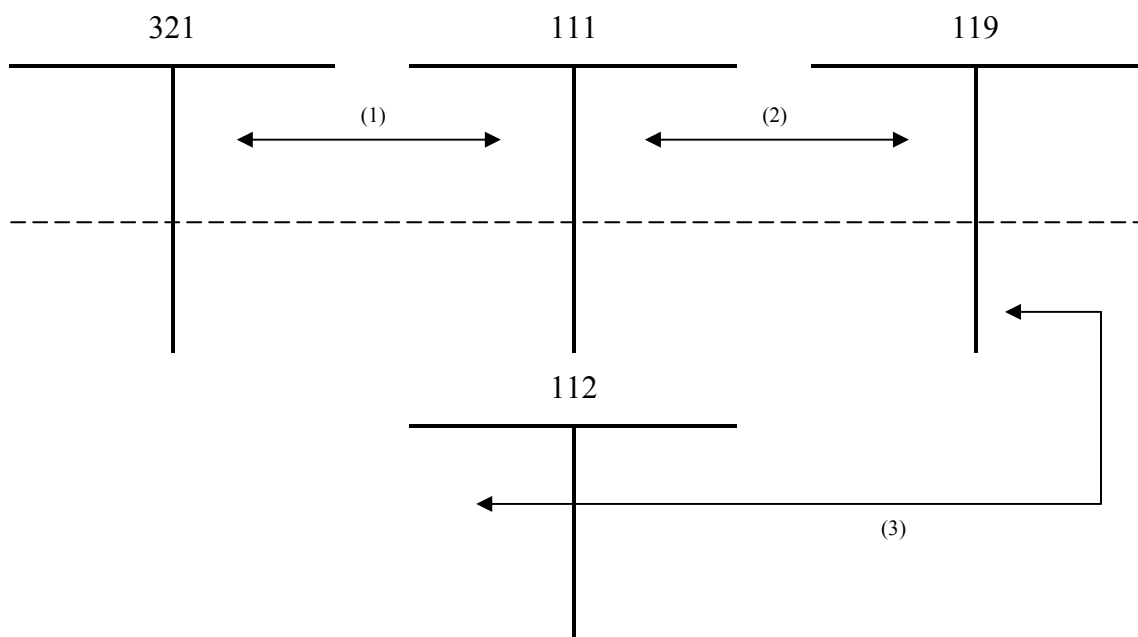
- (1) převod počátečního stavu materiálu do nákladů
- (2) převod konečného stavu do rozvahy podle skladové evidence

2.7.2 Zásoby na cestě a nevyfakturované dodávky

Účty 111 – Pořízení materiálu a 131 – Pořízení zboží nesmí k rozvahovému dni vykazovat zůstatek. Při uzavírání účetních knih může nastat situace, že při nákupu zásob nám chybí dva důležité doklady, faktura nebo jiný daňový doklad a příjemka.

Při účtování zásob na cestě disponujeme fakturou, ale dodávku zásoby jsme do konce účetního období neobdrželi. Fakturu zaúčtuje jako obvykle a místo účtu 112 – Materiál na skladě (132 – Zboží na skladě a v prodejnách) použijeme účet 119 – Materiál na cestě (139 – Zboží na cestě) pro zaúčtování na stranu MD podle vnitřního účetního dokladu. Ke dni účetní závěrky vykazuje zůstatek účet 119 (139) aktivní zůstatek. Následující období při dodávce zásob zrušíme tento účet na vrub účtu 112 (132).

Obrázek č. 15: Účtování materiálu na cestě

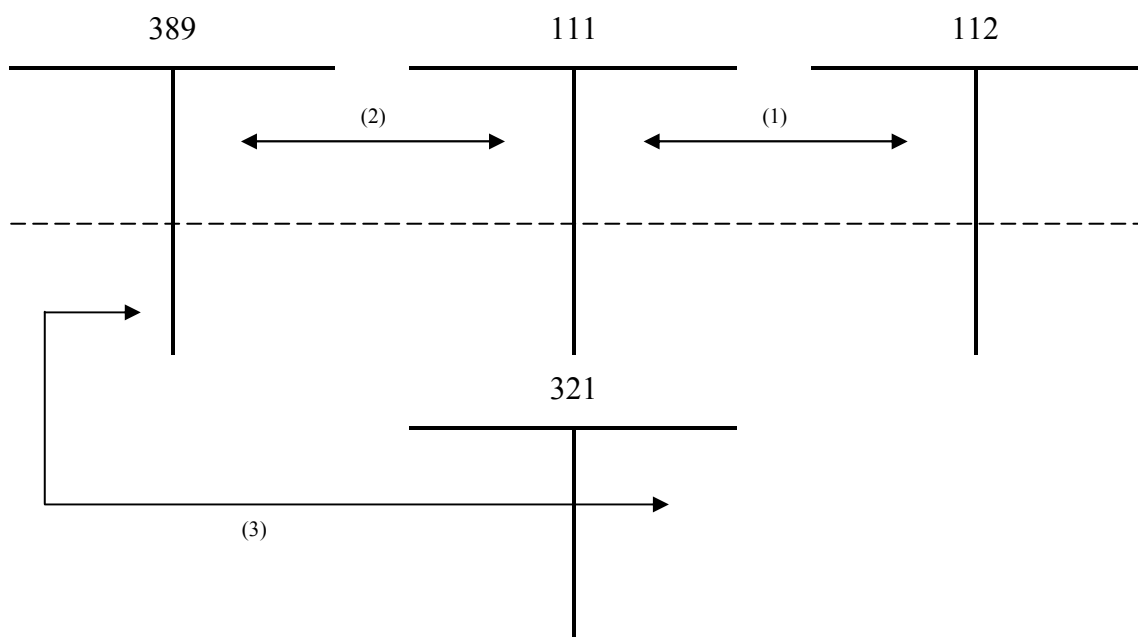

Zdroj: vlastní

- (1) pořízení materiálu
- (2) vytvoření materiálu na cestě
- (3) zrušení účtu Materiálu na cestě při dodání materiálu

U nevyfakturovaných dodávek účetní jednotce dorazila dodávka zásob, zaúčtovala příjemku, ale faktura do konce účetního období nepřišla. Pasivní zůstatky účtů 111 a 131 po zaúčtování příjemky se odúčtují a to ve prospěch účtu 389 – Dohadné účty pasivní (tato částka není přesná). V následujícím období se tento účet úplně zruší a přesná částka se převede na účet 321 – Dodavatelé.

Obrázek č. 16: Účtování nevyfakturovaných dodávek

Zdroj: vlastní

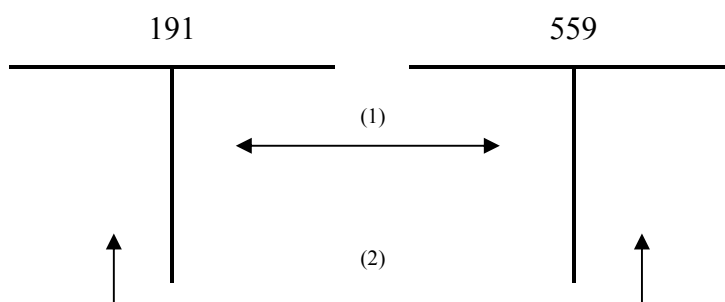
- (1) příjemka
- (2) zaúčtování nevyfakturovaných dodávek
- (3) na základě došlé faktury v příštím období odúčtované nevyfakturované dodávky

2.7.3 Zjištění správnosti ocenění

V rámci inventarizace se kromě zjištění skutečného stavu zásob porovnává ocenění zásob v účetnictví s jejich užitnou hodnotou. Pokud je užitná hodnota větší, tak se v rámci zásady opatrnosti o ni neúčtuje, je-li tomu naopak sníží se hodnota zásob na skladě.

Musí se prokázat, zda se jedná o snížení trvalé či přechodné. Při trvalém se zaúčtuje na vrub nákladového účtu 549 – Manka a škody, v rámci přechodného snížení, u kterého předpokládáme, že se v budoucnu hodnota zásob zase zvýší, se vytvoří k dané zásobě opravná položka ve prospěch účtové skupiny 19 – Opravné položky k zásobám a souvztažně na účet 559 – Tvorba opravných položek.

Obrázek č. 17: Snížení hodnoty materiálu

Zdroj: vlastní

- (1) tvorba opravné položky
- (2) snížení nebo zrušení OP

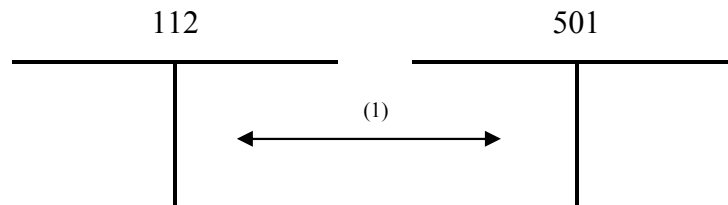
2.7.4 Inventarizační rozdíly u zásob

Účetní jednotka musí na základě zákona o účetnictví zjišťovat fyzickou inventurou skutečný stav zásob ke dni řádné nebo mimořádné účetní závěrky. Při porovnání s účetním stavem může vzniknout manko nebo přebytek.

U některých druhů zásob působí při manipulaci nebo skladování přirozené vlivy, které mohou způsobit úbytek zásob, např. vysycháním, vypařováním atd. Pro tyto účely si může účetní jednotka ve vnitřní směrnici stanovit tzv. normu přirozených úbytků, v rámci které se manko považuje za nezaviněné a účtuje se jako spotřeba zásob, která je daňově uznatelná. Tato norma musí odpovídat skutečným podmínkám a její výše musí být odůvodněná.

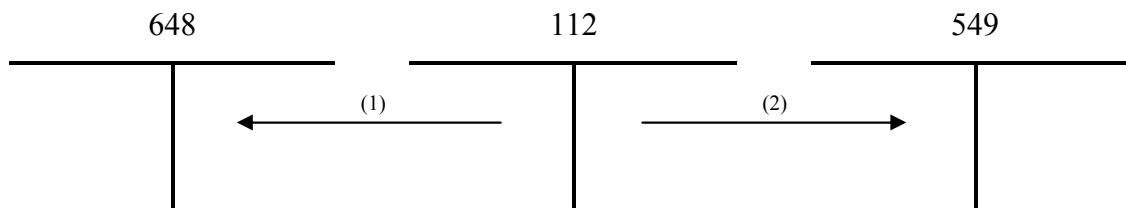
Obrázek č. 18:

Manko do normy

(1) manko do normy

Manko nad normu a přebytek

(1) přebytek

(2) manko nad normu

Zdroj: vlastní

2.8 Inventarizace majetku a závazků

Na základě zákona o účetnictví se účetní jednotka povinná vést své účetnictví průkazné a úplné. K tomu slouží inventarizace majetku a závazků ke dni účetní závěrky, tzn. porovnání skutečného stavu se stavem v účetnictví. „Účetní jednotky jsou povinny prokázat provedení inventarizace u veškerého majetku a závazků po dobu 5 let po jejím provedení.“¹ Účetní jednotka provádí inventarizaci k okamžiku, kdy sestavují účetní závěrku jako řádnou nebo mimořádnou, ale mohou i v průběhu účetního období.²

Účetní jednotka musí při inventarizaci zohlednit i předvídatelná rizika a ztráty, které se daného majetku nebo závazků týkají, které jsou známé k rozvahovému dni, bez ohledu na to, že výsledkem hospodaření je zisk nebo ztráta.

Postup inventarizace se skládá z 5 etap:

- zjištění skutečného stavu majetku a závazků (fyzická nebo dokladová inventura),
- sestavení inventurních soupisů,
- porovnání skutečného stavu se stavem v účetnictví,
- vyčíslení inventarizačních rozdílů,

¹ § 29 odst. 3 zákona o účetnictví

² § 29 zákona o účetnictví

- proúčtování a vypořádání inventarizačních rozdílů.

Pomocí inventury zjistíme skutečný stav. Fyzická je možná u majetku především hmotné, popř. nehmotné povahy, provedená vážením, přepočítáním, měřením apod. Dokladová se provádí tam, kde není možná fyzická inventura. Správnost zůstatků se zjišťuje pomocí účetních dokladů (např. faktury, pokladní doklady), hlavně u pohledávek a závazků.

Výsledky zjištěné inventurou se zaznamenávají do inventurních soupisů, které jsou považovány za průkazné. „Jejich nezbytné náležitosti jsou:

- označení, o jaký majetek se jedná,
- způsob zjišťování skutečných stavů,
- ocenění majetku a závazků k okamžiku ukončení inventury,
- okamžik zahájení a okamžik ukončení inventury,
- podpisový záznam osoby odpovědné za inventury a osoby odpovědné za provedení inventarizace.“¹

Nejdeálnější stav je, když je skutečný stav totožný se stavem účetním. V praxi je většinou stav účetnictví odlišný od stavu skutečného zjištěného inventarizací. Rozlišujeme dva druhy inventarizačních rozdílů, manko (v případě pokladní hotovosti nazýváme schodek), kdy účetní stav je vyšší než skutečný, a přebytek, v případě účetní stavu nižšího oproti skutečnému. Musí se zaúčtovat do účetní období, za které se provádí inventarizace majetku a závazků.

Následně by měla účetní jednotka zjistit příčinu vzniku inventarizačních rozdílů a přijmout taková opatření, aby zamezila opětovnému vzniku. Manka mohou být někdy uhrazeny od osob, se kterými jsou uzavřeny smlouvy o hmotné odpovědnosti, a zaúčtují se jako pohledávka za hmotně odpovědnou osobou.

Manko se zaúčtuje na příslušný účet nákladů účtové skupiny 54 – Jiné provozní náklady nebo 56 – Finanční náklady, přebytek v účtové skupině 64 – Jiné provozní výnosy nebo 66 – Finanční výnosy.

2.9 Odložená daň

Jedná se účetní nástroj nezbytný k věrnému a poctivému obrazu účetnictví, jehož kontrola prostřednictvím účtu 481 – Odložený daňový závazek a pohledávka probíhá během inventarizace před uzavřením účetních knih. Při neúčtování o odložené dani může být porušena i zásada opatrnosti, protože by došlo k rozdělování nadhodnoceného výsledku hospodaření, což by v budoucnu mohlo vést ke špatné finanční situaci.

Byla zavedena z důvodu rozdílných účetních a daňových pojetí na vybrané položky aktiv a závazků. A proto je rozdílný účetní základ daně (před zdaněním) a základ daně z příjmů. Vyčísluje výši daňové povinnosti podle účetní pravidel a o kolik se liší od

¹ § 30 odst. 2 Zákon o účetnictví

vypočítané podle daňového zákona. Rozdíly mohou vzniknout u výnosů a nákladů zaúčtované v účetnictví a jejich následné daňové uznatelnosti.

Od roku 2002 mají povinnost vyčíslovat a účtovat o odložené dani účetní jednotky, které tvoří konsolidační celky a všechny účetní jednotky, které sestavují účetní závěrku v plném rozsahu.¹

Součástí inventarizačních prací je i prověření zůstatku účtu 481 – Odložený daňový závazek a pohledávka, odůvodnění výše a jeho existence. U odložené daňové pohledávky je třeba zjistit, jak je pravděpodobné, že „bude dosažen dostatečný základ daně“², který by umožnil pokrytí celé nebo alespoň dílčí části pohledávky, a v případě potřeby se její účetní hodnota sníží v případě pochyb, že ji budoucí zisk nebude schopen pokrýt. O odloženém daňovém závazku se účtuje vždy.

„Přechodné rozdíly mohou být

- a) zdanitelné, které vyústí ve zdanitelné částky při určování základu daně budoucích období, tzn. vedou k odloženému daňovému závazku (například je-li účetní hodnota dlouhodobého hmotného majetku vyšší než hodnota tohoto majetku pro daňové účely),
- b) odčitatelné, které vyústí v částky, které jsou odčitatelné při určování základu daně budoucích období, tzn. vedou k odložené daňové pohledávce (například je-li účetní hodnota pohledávek snížena o opravné položky nižší než hodnota těchto pohledávek včetně daňově uznatelných opravných položek).“

„Mohou vzniknout nejen mezi účetní a daňovou zůstatkovou hodnotou dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku odpisovaného, ale i dalších rozdílů (například opravné položky k zásobám, opravné položky k pohledávkám, rezervy tvořené nad rámec příslušných zákonů, při nerealizované ztrátě z předchozích let).“³

Člení se stejně jako splatná daň podle oblasti jejího vzniku na činnost řádnou a mimořádnou, v rámci řádné na finanční a běžnou.

Při výpočtu odložené dani se vychází z rozvahového přístupu a stanoví se jako součin z přechodného rozdílu účetních a daňových hodnot a sazby daně z příjmů v období, ve kterém budeme odloženou daň uplatňovat. K přepočítání zůstatku a zaúčtování rozdílu dochází vždy při změně sazby daně. Používá se závazková metoda, při níž se bude hodnota odložené daně zohledněna v účetním výsledku hospodaření v následujících obdobích.

Odložený daňový závazek (daňová pohledávka) vzniká, je-li

- daňový základ aktiva menší než účetní (větší),

¹ § 59 Vyhlášky pro podnikatele č. 500/2002 Sb.

² Český účetní standard č. 003

³ Český účetní standard č. 003

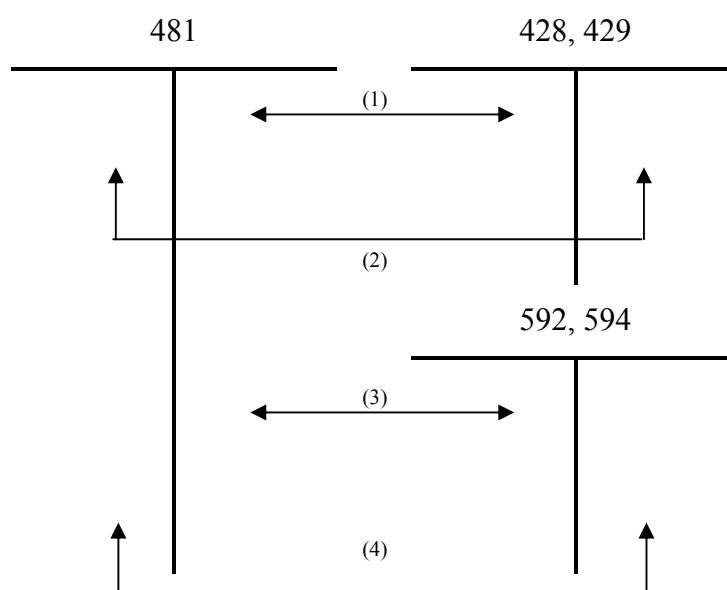
- daňový základ závazku větší než účetní (menší),
- základ daně menší než účetní výsledek hospodaření (větší).

V případě odloženého daňového závazku účetní jednotka platila menší daň, než by měla podle účetních pravidel odvést z účetního výsledku hospodaření a vytváří si „rezervu“ (z důvodu opatrnosti) na budoucí větší splatnou daňovou povinnost. Snižuje disponibilní zisk a zamezuje tak např. výplatě dividend nebo podílu na zisku.

Odložená daň se účtuje na účet 481 – Odložený daňový závazek a pohledávka. Při účtování na vrub se jedná o odloženou daňovou pohledávku, ve prospěch o odložený daňový závazek a souvztažně na nákladové účty 592 – Daň z příjmů z běžné činnosti – odložená a 594 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – odložená.

Pokud účetní jednotka účtuje o odložené dani poprvé, musí při výpočtu brát v úvahu všechny přechodné rozdíly za celou dobu své existence. Místo nákladových účtů se použijí rozvahové 428 – Nerozdělený zisk minulých let (při odložené daňové pohledávce) nebo 429 – Neuhrazená ztráta minulých let (v případě odloženého daňového závazku). V běžném roce se zaúčtuje odložená daň výsledkově přes účty skupiny 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů, podobně tomu bude i v dalších letech.

Obrázek č. 19: Odložená daň

Zdroj: L. Müllerová, A. Vančurová: Daně v účetnictví podnikatelů

- (1) odložený daňový závazek z minulých období
- (2) odložená daňová pohledávka z minulých období
- (3) odložený daňový závazek z běžného období
- (4) odložená daňová pohledávka z běžného období

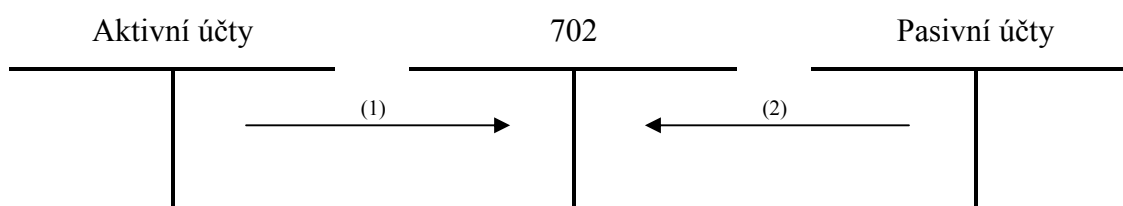
2.10 Uzavření účetních knih

Po zaúčtování všech účetních případů zajišťující poctivý a věrný obraz skutečnosti, včetně zaúčtování splatné i odložené daně z příjmů, se uzavírají účetní knihy k rozvahovému dni. Mezi účetní knihy patří: deník, hlavní kniha, knihy analytické evidence a knihy podrozvahových účtů.

Uzávěrka účetních knih zahrnuje:

- 1) zjištění obrátů na stranách Má dáti a Dal syntetických a analytických účtů,
- 2) zjištění konečné zůstatky aktivních a pasivních účtů, jejich následné uzavření a tento zůstatek se převede na účet 702 – Konečný účet rozvažný,

Obrázek č. 20: Uzavření rozvahových účtů

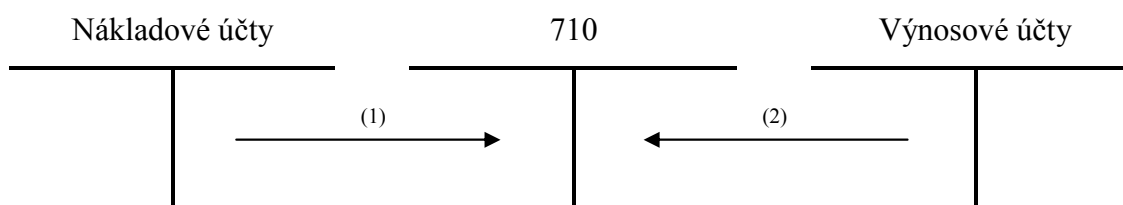

Zdroj: vlastní

- (1) uzavření aktivních účtů
- (2) uzavření pasivních účtů

- 3) zjištění konečných zůstatků nákladových a výnosových účtů a jejich převod na účet 710 – Účet zisků a ztrát,

Obrázek č. 21: Uzavření výsledkových účtů

Zdroj: vlastní

- (1) uzavření nákladových účtů
- (2) uzavření výnosových účtů

- 4) „na účtu 710 – Účet zisků a ztrát zjistíme hrubý účetní hospodářský výsledek (před zdaněním) v členění na provozní, finanční a mimořádný,

(a) provozní výsledek hospodaření zjistíme jako rozdíl provozních výnosů (účtové skupiny 60 až 64 a na účtu 697) a provozních nákladů (účtové skupiny 50 až 55 a na účtu 597),

(b) finanční výsledek hospodaření zjistíme porovnáním finančních výnosů (účtové skupiny 66 a na účtu 698) a finančních nákladů (účtové skupiny 56 a 57 a na účtu 598),

(c) mimořádný výsledek hospodaření zjistíme jako rozdíl mimořádných výnosů (účtová skupina 68) a mimořádných nákladů (účtová skupina 58).“¹

Provozní a finanční výsledek tvoří hospodářský výsledek za běžnou činnost, mimořádný výsledek hospodaření je z mimořádné činnosti.

5) Pro zjištění základu daně z příjmů PO se musí účetní hrubý hospodářský výsledek opravit o položky nákladů a výnosů, které podle zákona o dani z příjmů nemohou být zahrnuty do základů daně nebo mohou, ale v jiné výši (např. odpisy, cestovné). Upravuje se zvláště výsledek hospodaření za běžnou a mimořádnou činnost.

2.11 Výpočet a zaúčtování daně z příjmů

Vycházíme z účetního výsledku hospodaření před zdaněním² v rozdělení na běžnou a mimořádnou činnost.

Obrázek č. 22

Hrubý účetní výsledek hospodaření	+	daňově neúčinné náklady
	-	daňově neúčinné výnosy
	=	základ daně
	-	odčitatelné položky
	=	upravený základ daně
	*	sazba daně z příjmů
	=	daň před slevami
	-	slevy na dani
	➔	daňová povinnost = splatná

Takto zjištěná daňová povinnost se nazývá splatná daň, musí být zaplacena finančnímu úřadu do 31.3., při využívání služeb daňového poradce do konce června.

Daňová povinnost se v účetnictví zaúčtuje na vrub účtu 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti – splatná nebo 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – splatná a souvztažně na účet 341 – Daň z příjmů. Následně se převedou konečné zůstatky použitých nákladových účtů na účet 710 – Účet zisků a ztrát a vyčíslí se čistý disponibilní zisk. Po té se převede z účtu 710

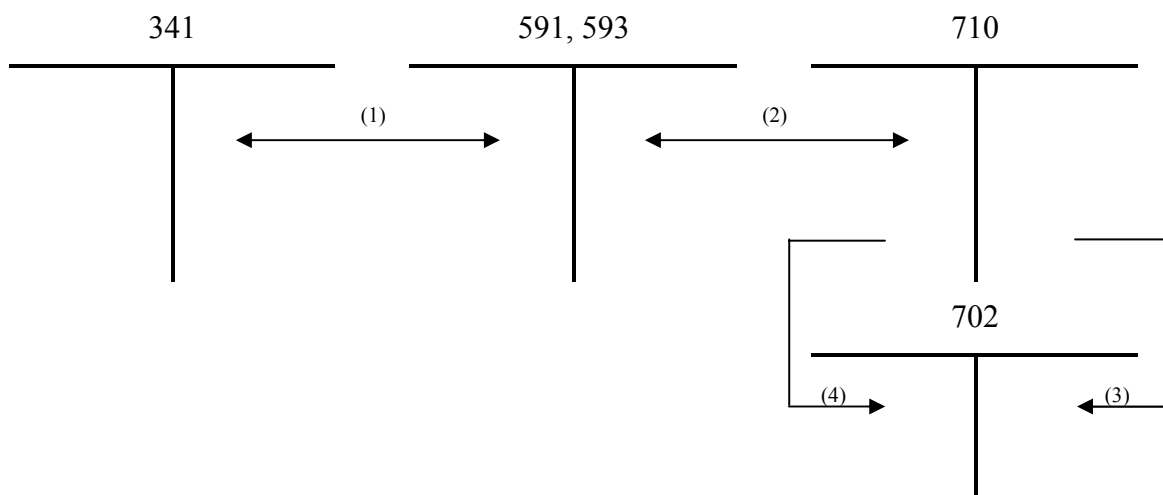
¹ Kovanicová Dana: Abeceda účetních znalostí pro každého str. 351

² § 23 odst. 2 Zákon o dani z příjmů

na účet 702 – Konečný účet rozvažný, podle toho, zda se jedná o zisk nebo o ztrátu. Jsou uzavřeny i tyto dva účty.

V následujícím účetním období se čistý hospodářský výsledek převede prostřednictvím účtu 701 – Počáteční účet rozvažný na účet 431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení.

Obrázek 23: Účtování o daňové povinnosti

Zdroj: L. Müllerová, A. Vančurová: Daně v účetnictví podnikatelů

- (1) daň z běžné, mimořádné činnosti
- (2) převod zůstatků účtů 591, 593 na účet 710
- (3) převod zisku na účet 702
- (4) převod ztráty na účet 702

3 Účetní závěrka

Účetní závěrka znamená sestavení účetních výkazů. V ČR se podle § 3 Vyhlášky pro podnikatele povinně sestavují rozvaha (balance), výkaz zisků a ztrát, příloha k účetní závěrce a dobrovolně přehled o peněžních tocích a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Účetní závěrka slouží široké škále uživatelů nejen interním, které mají k dispozici ještě podrobnější informace, ale i externím uživatelům. Poskytují souhrnný přehled o stavu a struktuře majetku a zdroje financování, o nákladech a výnosech a hospodářském výsledku a o příjmech a výdajích účetní jednotky, které slouží nejen manažerům, ale i obchodním partnerům, bankám, finančnímu úřadu. Tyto účetní výkazy tvoří nedílný celek a navzájem spolu souvisí, každý zvlášť nevytváří celkový pohled o finanční situaci podniku.

Účetní závěrka sestavená k poslednímu dni účetního období (většinou k 31.12.) se nazývá řádná, k jinému dni, např. v případě mimořádné události (např. ke dni zrušení bez likvidace atd.) mimořádná a mezitímní se sestavuje v průběhu účetního období, nezavírají se účetní knihy a neprovádí se inventarizace. Den, ke kterému se uzavírají účetní knihy a sestavuje řádná nebo mimořádná závěrka, se nazývá rozvahový den.

Účetní závěrka může být sestavena ve zjednodušeném nebo plném rozsahu. Zjednodušený využijí účetní jednotky, které nemají povinnost mít účetní závěrku prověřenou auditorem. Je méně podrobný a neobsahuje přehled o peněžních tocích.

„Účetní závěrka se sestavuje v peněžních jednotkách české měny a jednotlivé položky se vykazují v celých tisících Kč. Účetní jednotky s výši aktiv celkem (netto) deset miliard Kč a vyšší mohou vykazovat jednotlivé položky v celých milionech Kč.“¹

Musí být dodržena základní bilanční rovnice, tzn. „AKTIVA CELKEM“ (netto) a „PASIVA CELKEM“ se musí rovnat. Výkaz zisků a ztrát a rozvaha budou mít společnou položku týkající se výsledku hospodaření za běžné účetní období, jejíž výše musí být v obou výkazech shodná.

3.1 Rozvaha

Účetní výkaz, který poskytuje přehled o struktuře majetku a zdrojů podniku, vypovídající o finanční pozici podniku. V návaznosti na zásadu bilanční kontinuity jsou údaje v rozvaze uváděny ke dvěma po sobě jdoucím rozvahovým dnům. Jedná se o statický pohled na stav a strukturu pasiv k určitému okamžiku, který by se změnil na dynamický porovnáním údajů za více let po sobě.

Formu a obsah rozvahových položek stanovuje vyhláška č. 500/2002 Sb. Jednotlivé položky se zobrazují odděleně a ve stanoveném uspořádání, lze provést podrobnější zobrazení, ale uspořádání těchto položek musí být zachováno. Rozvaha se člení na aktiva (majetek účetní jednotky) a pasiva (zdroje krytí majetku).

Aktiva jsou členěna dle likvidnosti jednotlivých složek majetku. Zobrazuje položky od nejméně likvidních až po nejméně likvidní, jejichž přeměna v peněžní prostředky by trvala nejkratší dobu.

Rozvaha ve zjednodušeném rozsahu obsahuje jen položky označené kombinacími velkých písmen latinské abecedy a římských číslic a názvem položky. V plném rozsahu obsahuje navíc podrobnější členění o položky označené arabskými číslicemi. Vyhláška č. 500/2002 Sb. uvádí i případy, kdy mohou být položky sloučeny nebo vynechány (např. pokud položka za běžné i minulé účetní období vykazuje nulovou výši).

Ve sloupcích u položek aktiv jsou kromě hodnoty netto za minulé období, které slouží pro srovnání, i údaje za běžné účetní období:

- brutto hodnota, tj. ocenění podle zákona o účetnictví (např. pořizovací cena, jmenovitá hodnota nebo vlastní náklady,
- korekce snižující brutto hodnotu, tj. oprávky nebo opravné položky,
- netto hodnota jako rozdíl brutto hodnoty a korekce.

¹ § 4 odst. 11 vyhlášky pro podnikatele č. 500/2002 Sb.

U položek pasiv jsou uváděny pouze dva sloupce, obsahující stavy za běžné a minulé účetní období. Pasiva se dělí podle původu zdrojů na vlastní a cizí kapitál, jejichž uspořádání je podle doby splatnosti na dlouhodobé a krátkodobé.

Základní struktura aktiv a pasiv, uvedená v příloze č. 1 vyhlášky pro podnikatele, je následující:

AKTIVA

A. Pohledávky za upsaný základní kapitál

B. Dlouhodobý majetek

Dlouhodobý nehmotný majetek

Dlouhodobý hmotný majetek

Dlouhodobý finanční majetek

C. Oběžná aktiva

Zásoby

Dlouhodobé pohledávky

Krátkodobé pohledávky

Krátkodobý finanční majetek

D. Časové rozlišení

PASIVA

A. Vlastní kapitál

Základní kapitál

Kapitálové fondy

Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku

Výsledek hospodaření minulých let

Výsledek hospodaření běžného účetního období

B. Cizí zdroje

Rezervy

Dlouhodobé závazky

Krátkodobé závazky

Bankovní úvěry a výpomoci

C. Časové rozlišení

3.2 Výkaz zisků a ztrát

Tento výkaz informuje o finanční výkonnosti podniku, tj. o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku za běžné (sledované) a jednak za minulé účetní období. Podle vyhlášky č. 500/2002 Sb. se mohou účetní jednotky rozhodnout, zda tento výkaz sestaví v druhovém nebo účelovém členění provozních nákladů. § 39 odst. 8 Vyhlášky č. 500/2002

Sb. uvádí, že pokud se rozhodne pro sestavení výkazu zisků a ztrát v účelovém členění, musí sestavit i v druhovém členění, které uvede v příloze k účetní závěrce. Může se sestavovat ve zjednodušeném nebo v plném rozsahu.

Druhové členění nákladů představuje rozdělení podle původu nákladů, co bylo spotřebováno, např. spotřeba materiálu, mzdové náklady, odpisy. Účelové členění zachycuje podle způsobu vynaložení, např. zásobování, výroba.

Zachycuje výnosy a náklady za účetní období. Výnos představuje zvýšení ekonomického prospěchu, který se projeví zvýšením aktiv nebo snížením závazků a náklad způsobí snížení ekonomického prospěchu, snížením aktiv nebo zvýšením závazků. Jejich rozdílem zjistíme výsledek hospodaření, tj. zisk nebo ztrátu.

Výsledek hospodaření vykázaný ve Výkaze zisků a ztrát se převede do rozvahy do samostatné položky v rámci vlastního kapitálu.

Je sestavován stupňovitě tak, aby byl schopen vyčíslit:

- provozní HV (před zdaněním),
- finanční HV,
- HV za běžnou činnost (po zdanění daní z příjmů),
- mimořádný HV,
- (celkový) HV za účetní období.

Římskými číslicemi jsou označovány výnosy, náklady pomocí velkých písmen. U součtových položek se používá značení „+“ nebo „*“¹. Stejně jako u rozvahy se vykazují údaje za běžné i minulé účetní období, které slouží pro srovnání v čase. Výkaz zisků a ztrát se na rozdíl od rozvahy, která je sestavována k určitému datu, sestavuje vždy za určité období (měsíc, čtvrtletí, rok).

„Účetní jednotky, které zahájí svoji podnikatelskou činnost nebo vstoupí do likvidace v běžném účetním období, a účetní jednotky v úpadku, uvádějí v rozvaze (bilanci) namísto informací za minulé účetní období údaje zahajovací rozvahy ke dni zahájení podnikatelské činnosti nebo ke dni vstupu do likvidace anebo ke dni účinnosti rozhodnutí o úpadku. Ve výkazu zisků a ztrát se informace za minulé účetní období neuvádějí.“¹

V příloze č. 2 vyhlášky pro podnikatele je uvedeno uspořádání a označování položek při druhovém členění a v příloze č. 3 účelovém členění.

Výkaz zisků a ztrát – druhové členění

Tržby za prodej zboží

- Náklady vynaložené na prodané zboží

Obchodní marže

Výnosy související s provozní činností

¹ § 4 odst. 7 vyhlášky pro podnikatele č. 500/2002

- Náklady související s provozní činností

Provozní výsledek hospodaření

Výnosy z finanční činnosti

- Náklady na finanční činnost

Výsledek hospodaření z finančních operací

Daň z příjmů za běžnou činnost

- splatná

- odložená

Výsledek hospodaření za běžnou činnost

Mimořádné výnosy

- Mimořádné náklady

Daň z příjmů z mimořádné činnosti

- splatná

- odložená

Mimořádný výsledek hospodaření

Výsledek hospodaření za účetní období

Výsledek hospodaření před zdaněním

Výkaz zisků a ztrát – účelové členění

Tržby za prodej výrobků a služeb

- Náklady prodeje

Hrubý zisk nebo ztráta

Odbytové náklady

Správní režie

Jiné provozní výnosy

- Jiné provozní náklady

Provozní výsledek hospodaření

Výnosy z finanční činnosti

- Náklady na finanční činnost

Výsledek hospodaření z finančních operací

Daň z příjmů za běžnou činnost

- splatná

- odložená

Výsledek hospodaření za běžnou činnost

Mimořádné výnosy

- Mimořádné náklady

Daň z příjmů z mimořádné činnosti

- splatná

- odložená

Mimořádný výsledek hospodaření

Výsledek hospodaření za účetní období

Výsledek hospodaření před zdaněním

3.3 Příloha k účetní závěrce

Doplňuje informace k výkazu zisků a ztrát a rozvaze, aby uživatel těchto výkazů měl lepší přehled o finanční pozici a výkonnosti podniku. Informuje o použitých účetních metodách a zásadách v účetnictví účetní jednotky. Lze ji sestavovat v plném nebo zjednodušeném rozsahu. Může být sestavena popisným způsobem nebo ve formě tabulek.

§ 39 vyhlášky č. 500/2002 Sb. by měla příloha obsahovat:

- všeobecné informace o účetní jednotce (např. název, předmět podnikání, sídlo, právní forma, atd.),
- informace o účastech účetní jednotky na jiných společnostech, v nichž má rozhodující nebo podstatný vliv,
- výši půjček, záruk a ostatní plnění členům statutárních a řídicích orgánů,
- použitých účetních metodách, obecných účetních zásadách, způsobech oceňování a odpisování,
- informace k rozvaze a výkazu zisků a ztrát,
- použití účelového členění Výkazu zisků a ztrát atd.,
- další informace, např. o zaměstnancích (např. průměrný počet zaměstnanců, osobní náklady).

Součástí přílohy k účetní závěrce v plném rozsahu je i výkaz peněžních toků (cash flow). U všech údajů by měly být uváděny i údaje za minulé období, sloužící k srovnávání. Jestliže účetní jednotka sestavuje Přehled o peněžních tocích uvede v příloze podrobné údaje nezbytné k jejich porozumění (např. použité metody).

3.4 Přehled o peněžních tocích

Úkolem tohoto výkazu je vyjádřit změnu ve finanční pozici účetní jednotky mezi dvěma rozvahovými dny: počátkem a koncem účetního období. Umožňuje provádět analýzu peněžních prostředků, které jsou v rozvaze součástí aktiv. Na rozdíl od výkazu zisků a ztrát a rozvahy, které jsou založeny na akruální bázi, cash flow je naopak na peněžní bázi. Informace pro uživatele účetní závěrky, z jakých zdrojů byly čerpány finanční prostředky během účetního období a jakým způsobem byly použity. Tento výkaz lze využít např. při

krátkodobém i dlouhodobém plánování finančního hospodaření, při hodnocení investičních záměrů, při hodnocení platební schopnosti účetní jednotky a řízení likvidity, atd.

Peněžními toky se rozumí pohyb (tvorba a užití) nejen peněžních prostředků, ale i peněžních ekvivalentů, např. vysoce likvidní krátkodobý finanční majetek. Přírůstky a úbytky během účetního období se sledují samostatně za provozní, finanční a investiční činnost.

Provozní činnost se týká základní výdělečné činnosti a ostatní činností, které nelze zahrnout do finanční ani investiční činnosti. Pojetí provozní činnosti zobrazené ve výkazu cash flow není shodné s vykazovaným ve výkazu zisků a ztrát. Blíže tomuto pojetí je běžná činnost. Za ostatní aktivity mohou být považovány např. mimořádné příjmy a mimořádné výdaje. Investiční činnost souvisí s pořízením a vyřazením dlouhodobého majetku z důvodu prodeje, činnosti související s poskytováním úvěrů, půjček a výpomocí, které nejsou provozní činností. Finanční činnost zahrnuje příjmy a výdaje peněžní prostředků, které způsobí změnu ve vlastním kapitálu a dlouhodobých závazků.

Při sestavování si může účetní jednotka vybrat, jakou metodu sestavení přehledu o peněžních tocích zvolí, zda přímou nebo nepřímou. Přímá se používá u peněžních toků z finanční a investiční činnosti, otázka volby nastává u provozní činnosti, u které si může účetní jednotka vybrat metodu sestavení.

Při použití přímé metody se sledují toky peněžních prostředků a peněžních ekvivalentů v průběhu účetního období. Jako výchozí údaj se převezme z rozvahy počáteční stav peněz a peněžních ekvivalentů a srovná se se stavem konečným a tento rozdíl má vysvětlit tento výkaz. Tato metoda je málo využívána, neboť klade vysoké nároky na používaný software, který by měl během účetního období každý peněžní tok zaznamenat na určitý řádek cash-flow. Hlavní výhodou této metody je přesná znalost peněžních příjmů a výdajů.

Častěji využívána je metoda nepřímá. Vychází se z výsledku hospodaření, který musí být upraven o položky, které neovlivnily výsledek hospodaření, ale nejsou spojeny s peněžními toky, tzn.o:

- nepeněžní operace (např. odpisy, tvorba a čerpání rezerv, opravných položek apod.),
- změny stavu zásob (zvýšení stavu zásob má negativní vliv na cash flow, protože souvisí s pořízením zásob a výdejem peněžních prostředků, a naopak),
- změny stavu pohledávek (zvýšení stavu pohledávek znamená negativní vliv cash flow),
- změny stavu závazků (zvýšení stavu závazků znamená pozitivní vliv cash flow, neboť má účetní jednotka delší na delší dobu k dispozici peněžní prostředky),
- položky, které patří do finanční a investiční činnosti.

3.5 Přehled o změnách vlastního kapitálu

Podle § 44 vyhlášky pro podnikatele č. 500/2002 Sb. se jedná o informace o zvýšení nebo snížení jednotlivých složek vlastního kapitálu mezi běžným a minulým účetním obdobím. Účetní jednotka musí vyčíslit vyplacené dividendy a zdroje, ze kterých bylo čerpáno.

4 Povinnosti následující po sestavení účetní závěrky

Účetní závěrka se zveřejňuje v takovém rozsahu, v jakém byla sestavena, tzn. buď v plném nebo ve zjednodušeném. Účetní jednotky, které mají povinnost auditu musí vyhotovit výroční zprávu, která je po té spolu s účetní závěrkou ověřena auditorem a následuje zveřejnění ve Sbírce listin. Všechny účetní jednotky, tzn. auditované i neauditované, jsou povinny spolu s daňovým přiznáním doručit i v jednom vyhotovení účetní závěrku.

4.1 Ověření účetní závěrky auditorem

Hlavní funkcí auditu, je zvyšovat důvěryhodnost účetních výkazů. Ověřuje, zda údaje v účetní závěrce a výroční zprávě podávají věrný a poctivý obraz majetku a závazků, finanční situaci podniku a výsledek hospodaření a zda byla účetnictví v běžném účetním období vedeno v souladu s platnými předpisy. Prověřuje i výroční zprávu, jestli je obsah v souladu s údaji v účetní závěrce. Auditor neověřuje správnost účetních výkazů, ale vyjadřuje pouze svůj odborný názor.

Povinnost auditu se týká především akciových společností, pokud v roce sestavení účetní závěrky a v roce předchozím překročili alespoň jedno z níže uvedených kritérií:

- průměrný přepočtený počet zaměstnanců v průběhu účetního období je větší než 50,
- roční čistý obrat je větší než 80 milionů,
- suma aktiv je větší než 40 milionů.

a ostatních obchodních společností, družstev, zahraničních a fyzických osob je povinnost auditu, pokud překročí dvě z těchto kritérií.

Po skončení auditu vyhotoví auditor závěrečnou zprávu, ve kterých je kromě nezbytných náležitostí uveden i výrok, v němž vyjádří svůj názor a je uveden i ve výroční zprávě. Projednává ji se statutárním a dozorčím orgánem účetní jednotky.

4.2 Zpracování výroční zprávy

Účetní jednotky, které mají povinnost auditu a akciové společnosti, sestavují účetní závěrku v plném rozsahu a vyhotovují výroční zprávu. Tato zpráva obsahuje účetní závěrku za běžné období doplněné o hodnocení minulého vývoji a vyjadřující budoucí zamýšlené záměry, informace o významných skutečnostech, které nastaly mezi rozvahových dnem a datem sestavení účetní závěrky, o výdajích na výzkum a vývoj atd. Tyto informace by měly sloužit vlastníkům podniku, ale i ostatním externím uživatelům.

Před zveřejněním musí být účetní závěrka spolu s výročním zprávou ověřena auditorem a po té schválena příslušným orgánem (např. valnou hromadou, členskou schůzí apod.).

„Výroční zpráva musí kromě informací nezbytných pro naplnění účelu výroční zprávy dále obsahovat nejméně finanční a nefinanční informace o

- skutečnost, které nastaly až po rozvahovém dni a jsou významné pro naplnění účelu výroční zprávy,
- předpokládaném vývoji činnosti účetní jednotky,
- aktivitách v oblasti výzkumu a vývoje,
- aktivitách v oblasti ochrany životního prostředí a pracovněprávních vztazích,
- tom, zda účetní jednotka má organizační složku podniku v zahraničí, atd.“¹

4.3 Zveřejnění účetní závěrku

Podnikatelé, kteří jsou podle zákona o účetnictví účetní jednotkou a kteří se zapisují do obchodního rejstříku, mají povinnost zveřejnit účetní závěrku i spolu s výroční zprávou, pokud jí musí vyhotovit.

Účetní jednotky, které nemají povinnost auditu (kromě a.s.) mohou sestavovat účetní závěrku ve zjednodušeném rozsahu. „Zveřejní se uložením do Sbírky listin obchodního rejstříku (rejstříkovému soudu), po jejich ověření auditorem a po schválení k tomu příslušným orgánem, a to ve lhůtě do 30 dnů od splnění obou uvedených podmínek, pokud zvláštní právní předpisy nestanoví lhůtu jinou, nejpozději však do konce bezprostředně následujícího účetního období bez ohledu na to, zda byly tyto účetní záznamy uvedeným způsobem schváleny.“²

Tato povinnost je splněna předáním účetní závěrky a výroční zprávy rejstříkovému soudu. Účetní závěrku u účetních jednotek s povinným auditem musí zveřejnit také v Obchodním věstníku.

Do Sbírky listin se ukládá rozvaha, výkaz zisků a ztrát, příloha, výroční zpráva, auditorská zpráva a návrh na rozdělení zisku a jeho konečná podoba, nebo vypořádání ztráty, pokud toto není součástí účetní závěrky. Od 1.1. 2007 se ukládají v elektronické podobě jak PDF dokumenty. Účetní jednotky nesmí zveřejnit informace, které nebyly ověřeny auditorem.

¹ § 21 odst. 2 Zákona o účetnictví

² § 21a odst. 2 Zákona o účetnictví

5 Závěr

Cílem mé práce bylo shrnout nejen operace týkající se účetnictví, které je účetní jednotka povinna na konci účetního období zaúčtovat, ale i povinnosti, které jsou spojeny s účetní závěrkou po jejím sestavení. Jedná se o důležitý proces, jehož výsledky slouží mnoha uživatelům, ale musí být také v souladu s právní legislativou, které jsem se věnovala v první části, v rámci které jsou uvedeny i účetní zásady obsažené v zákoně o účetnictví, kterých se účetní jednotka musí držet při vedení účetnictví.

Nejdůležitější částí je druhá kapitola, při níž jsou zaúčtovány nezbytné účetní operace při tzv. přípravných pracích k účetní závěrce. Snažila jsem se tyto operace popsat tak, aby mohly být použity jako návod směřující k uzavření účetních knih a následnému vyčíslení hospodářského výsledku pro splnění daňové povinnosti. Všechny tyto operace by měly přispět k věrnému a poctivému obrazu účetnictví, který je kladen na sestavování účetních výkazů.

V další kapitole jsou popsány účetní výkazy, které tvoří nedílný celek vypovídající o finanční pozici a výkonnosti podniku. Jsou uvedeny nejen povinně (rozvaha, výkaz zisků a ztrát a příloha k účetní závěrce), ale i dobrovolně sestavované (přehled o změnách vlastního kapitálu a přehled o peněžních tocích). Každý zvláště neposkytuje kompletní informace o hospodaření podniku. Informace uvedené v účetních výkazech, musí stačit externím uživatelům, podrobnější informace mají k dispozici pouze interní uživatelé v rámci vnitropodnikového účetnictví.

V poslední části jsem popsala následné povinnosti po sestavení účetních výkazů. Uvedla jsem případy, kdy musí mít účetní jednotky ověřeny účetní závěrku auditorem a musí zpracovat výroční zprávu a její nejdůležitější náležitosti. Posledním krokem je zveřejnění účetní závěrky.

Pokusila jsem se ve své práci popsat všechny práce před uzavřením účetních knih a následné sestavení účetních výkazů. Věřím, že tato práce poslouží jako stručný návod k sestavení účetní závěrky a bude mít za následek lepší orientaci v této problematice.

6 Použitá literatura

Heligrová Ilona: *Účetní výkazy očima neúčtaře*, 88 stran, VOX, Praha 2004, ISBN 80-86324-38-9

Kolektiv autorů: *Abeceda účetnictví pro podnikatele 2007*, 5. aktualizované vydání, 439 stran, ANAG, Olomouc 2007, ISBN 978-80-7263-389-0

Kolektiv autorů: *Účetní souvztažnosti 2008-2009*, 400 stran, ASPI, Praha 2008, ISBN 978-80-7357-338-6

Kolektiv autorů: *Účetní závěrka 2006*, 396 stran, ASPI, Praha 2006, ISBN 80-7357-211-7

Kopřivová Markéta: *Postup při zpracování účetní závěrky v podvojném účetnictví*, 133 stran, Pragoeduca, Praha 1999, ISBN 80-85856-70-0

Kovanicová Dana: *Abeceda účetních znalostí pro každého*, 17. aktualizované vydání, 418 stran, Polygon, Praha 2007, ISBN 978-80-7273-143-5

Mrkosová Jitka: *Účetnictví 2007: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*, 276 stran, Computer Press, Brno 2007, ISBN 978-80-251-1513-8

Müllerová Libuše, Vančurová Alena: *Daně v účetnictví podnikatelů*, 280 stran, ASPI, Praha 2006, ISBN 80-7357-163-3

Ryneš Petr: *Podvojně účetnictví a účetní závěrka 2005*, 5. aktualizované vydání, 845 stran, ANAG, Olomouc 2005, ISBN 80-7263-251-5

Vybíhal Václav: *Zdaňování příjmů fyzických osob 2008: praktický průvodce*, 216 stran, GRADA Publishing, a.s., Praha 2008, ISBN 978-80-247-2536-9

Internetu:

výkazy ÚZ v plném rozsahu

<http://business.center.cz/business/sablony/s110-ucetni-zaverka-v-plnem-rozsahu.aspx>

výkazy ÚZ ve zjednodušeném rozsahu

<http://business.center.cz/business/sablony/s111-ucetni-zaverka-ve-zjednodusenem-rozsahu.aspx>

Použité předpisy:

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdější předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů

Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů

Vyhláška č. 500/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, pro účetní jednotky, které jsou podnikateli účtujícími v soustavě podvojného účetnictví

České účetní standardy

7 Vzorový účtový rozvrh

ÚČTOVÁ TRÍDA 0 – DLOUHODOBÝ MAJETEK

- 01 – Dlouhodobý nehmotný majetek
 - 011 – Zřizovací výdaje
 - 012 – Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje
 - 013 – Software
 - 014 – Ocenitelná práva
 - 015 – Goodwill
 - 019 – Jiný dlouhodobý nehmotný majetek
- 02 – Dlouhodobý hmotný majetek odpisovaný
 - 021 – Stavby
 - 022 – Samostatné movité věci a soubory movitých věcí
 - 025 – Pěstitelské celky trvalých porostů
 - 026 – Základní stádo a tažná zvířata
 - 029 – Jiný dlouhodobý hmotný majetek
- 03 – Dlouhodobý hmotný majetek neodpisovaný
 - 031 – Pozemky
 - 032 – Umělecká díla a sbírky
- 04 – Nedokončený dlouhodobý nehmotný a hmotný majetek a pořizovaný dlouhodobý finanční majetek
 - 041 – Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku
 - 042 – Pořízení dlouhodobého hmotného majetku
 - 043 – Pořízení dlouhodobého finančního majetku
- 05 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý majetek
 - 051 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek
 - 052 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek
 - 053 – Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek
- 06 – Dlouhodobý finanční majetek
 - 061 – Podíly v ovládaných a řízených osobách
 - 062 – Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem
 - 063 – Ostatní cenné papíry a podíly
 - 065 – Dluhové cenné papíry držené do splatnosti
 - 066 – Půjčky a úvěry – ovládající a řídicí osoba, podstatný vliv
 - 067 – Ostatní půjčky
 - 069 – Jiný dlouhodobý finanční majetek
- 07 – Oprávky k dlouhodobému nehmotnému majetku
 - 071 – Oprávky ke zřizovacím výdajům
 - 072 – Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje
 - 073 – Oprávky k softwaru
 - 074 – Oprávky k ocenitelným právům
 - 075 – Oprávky ke goodwillu
 - 079 – Oprávky k jinému dlouhodobému nehmotnému majetku
- 08 – Oprávky k dlouhodobému hmotnému majetku
 - 081 – Oprávky ke stavbám
 - 082 – Oprávky k samostatným movitým věcem a souborům movitých věcí
 - 085 – Oprávky k pěstitelským celkům a trvalým porostům
 - 086 – Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům
 - 089 – Oprávky k jinému dlouhodobému hmotnému majetku

- 09 – Opravné položky k dlouhodobému majetku
 - 091 – Opravná položka k dlouhodobému nehmotnému majetku
 - 092 – Opravná položka k dlouhodobému hmotného majetku
 - 093 – Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému nehmotného majetku
 - 094 – Opravná položka k dlouhodobému nedokončenému hmotnému majetku
 - 095 – Opravná položka k poskytnutým zálohám na dlouhodobý majetek
 - 096 – Opravná položka k dlouhodobému finančnímu majetku
 - 097 – Oceňovací rozdíl k nabytému majetku
 - 098 – Oprávky k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku

ÚČTOVÁ TŘÍDA 1 - ZÁSoby

- 11 – Materiál
 - 111 – Pořízení materiálu
 - 112 – Materiál na skladě
 - 119 – Materiál na cestě
- 12 – Zásoby vlastní výroby
 - 121 – Nedokončená výroba
 - 122 – Polotovary vlastní výroby
 - 123 – Výrobky
 - 124 – Zvířata
- 13 – Zboží
 - 131 – Pořízení zboží
 - 132 – Zboží na skladě a v prodejnách
 - 139 – Zboží na cestě
- 15 – Poskytnuté zálohy na zásoby
 - 151 – Poskytnuté zálohy na materiál
 - 152 – Poskytnuté zálohy na zvířata
 - 153 – Poskytnuté zálohy na zboží
- 19 – Opravné položky k zásobám
 - 191 – Opravná položka k materiálu
 - 192 – Opravná položka k nedokončené výrobě
 - 193 – Opravná položka k polotovarům vlastní výroby
 - 194 – Opravná položka k výrobkům
 - 195 – Opravná položka ke zvířatům
 - 196 – Opravná položka ke zboží
 - 197 – Opravná položka k zálohám na materiál
 - 198 – Opravná položka k zálohám na zboží
 - 199 – Opravná položka k zálohám na zvířata

ÚČTOVÁ TŘÍDA 2 – KRÁTKODOBÝ FINANČNÍ MAJETEK A KRÁTKODOBÉ BANKOVNÍ ÚVĚRY

- 21 – Peníze
 - 211 – Pokladna
 - 213 – Ceniny
- 22 – Účty v bankách
 - 221 – Bankovní účty
- 23 – Krátkodobé bankovní úvěry
 - 231 – Krátkodobé bankovní úvěry
 - 232 – Eskontní úvěry
- 24 – Krátkodobé finanční výpomoci
 - 241 – Emitované krátkodobé dluhopisy

- 249 – Ostatní krátkodobé finanční výpomoci
- 25 – Krátkodobé cenné papíry a podíly a pořizovaný krátkodobý finanční majetek
 - 251 – Majetkové cenné papíry k obchodování
 - 252 – Vlastní akcie a vlastní obchodní podíly
 - 253 – Dluhové cenné papíry k obchodování
 - 255 – Vlastní dluhopisy
 - 256 – Dluhové cenné papíry se splatností do jednoho roku držení do splatnosti
 - 257 – Ostatní cenné papíry k obchodování
 - 259 – Pořizování krátkodobého finančního majetku
- 26 – Převody mezi finančními účty
 - 261 – Peníze na cestě
- 29 – Opravné položky ke krátkodobému finančnímu majetku
 - 291 – Opravná položka ke krátkodobému finančnímu majetku

ÚČTOVÁ TŘÍDA 3 – ZÚČTOVACÍ VZTAHY

- 31 – Pohledávky (krátkodobé i dlouhodobé)
 - 311 – Pohledávky z obchodních vztahů
 - 312 – Směnky k inkasu
 - 313 – Pohledávky za eskontované cenné papíry
 - 314 – Poskytnuté provozní zálohy – dlouhodobé i krátkodobé
 - 315 – Ostatní pohledávky
- 32 – Závazky (krátkodobé)
 - 321 – Závazky z obchodních vztahů
 - 322 – Směnky k úhradě
 - 324 – Přijaté provozní zálohy
 - 325 – Ostatní závazky
- 33 – Zúčtování se zaměstnanci a institucemi
 - 331 – Zaměstnanci
 - 333 – Ostatní závazky vůči zaměstnancům
 - 335 – Pohledávky za zaměstnanci
 - 336 – Zúčtování s institucemi sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění
- 34 – Zúčtování daní a dotací
 - 341 – Daň z příjmů
 - 342 – Ostatní přímé daně
 - 343 – Daň z přidané hodnoty
 - 345 – Ostatní daně a poplatky
 - 346 – Dotace ze státního rozpočtu
 - 347 – Ostatní dotace
- 35 – Pohledávky za společníky, za účastníky sdružení a za členy družstva
 - 351 – Pohledávky – ovládající a řídicí osoba
 - 352 – Pohledávky – podstatný vliv
 - 353 – Pohledávky za upsaný základní kapitál
 - 354 – Pohledávky za společníky při úhradě ztráty
 - 355 – Ostatní pohledávky za společníky a členy družstva
 - 358 – Pohledávky k účastníkům sdružení
- 36 – Závazky ke společníkům, k účastníkům sdružení a ke členům družstva
 - 361 – Závazky – ovládající a řídicí osoba
 - 362 – Závazky – podstatný vliv
 - 364 – Závazky ke společníkům při rozdělování zisku
 - 365 – Ostatní závazky ke společníkům a členům družstva

- 366 – Závazky ke společníkům a členům družstva ze závislé činnosti
- 367 – Závazky z upsaných nesplacených cenných papírů a vkladů
- 368 – Závazky k účastníkům sdružení
- 37 – Jiné pohledávky a závazky
 - 371 – Pohledávky z prodeje podniku
 - 372 – Závazky z koupě podniku
 - 373 – Pohledávky a závazky z pevných termínových operací
 - 374 – Pohledávky z pronájmu
 - 375 – Pohledávky z emitovaných dluhopisů
 - 376 – Nakoupené opce
 - 377 – Prodané opce
 - 378 – Jiné pohledávky
 - 379 – Jiné závazky
- 38 – Přechodné účty aktiv a pasiv
 - 381 – Náklady příštích období
 - 382 – Komplexní náklady příštích období
 - 383 – Výdaje příštích období
 - 384 – Výnosy příštích období
 - 385 – Příjmy příštích období
 - 388 – Dohadné účty aktivní
 - 389 – Dohadné účty pasivní
- 39 – Opravná položka k zúčtovacím vztahům a vnitřní zúčtování
 - 391 – Opravná položka k pohledávkám
 - 395 – Vnitřní zúčtování
 - 398 – Spojovací účet při sdružení

ÚČTOVÁ TŘÍDA 4 – KAPITÁLOVÉ ÚČTY A DLOUHODOBÉ ZÁVAZKY

- 41 – Základní kapitál a kapitálové fondy
 - 411 – Základní kapitál
 - 412 – Emisní ážio
 - 413 – Ostatní kapitálové fondy
 - 414 – Oceňovací rozdíly z přecenění majetku a závazků
 - 418 – Oceňovací rozdíly z přecenění při přeměnách
 - 419 – Změny základního kapitálu
- 42 – Rezervní fondy, nedělitelný fond a ostatní fondy ze zisku a převedené výsledky hospodaření
 - 421 – Zákonný rezervní fond
 - 422 – Nedělitelný fond
 - 423 – Statutární fondy
 - 427 – Ostatní fondy
 - 428 – Nerozdělený zisk minulých let
 - 429 – Neuhrazená ztráta minulých let
- 43 – Výsledek hospodaření
 - 431 – Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení
- 45 – Rezervy
 - 451 – Rezervy podle zvláštních právních předpisů
 - 452 – Rezerva na důchody a obdobné závazky
 - 453 – Rezerva na daň z příjmů
 - 459 – Ostatní rezervy
- 46 – Dlouhodobé bankovní úvěry

- 461 – Bankovní úvěry
- 47 – Dlouhodobé závazky
 - 471 – Dlouhodobé závazky – ovládající a řídicí osoba
 - 472 – Dlouhodobé závazky – podstatný vliv
 - 473 – Emitované dluhopisy
 - 474 – Závazky z pronájmu
 - 475 – Dlouhodobé přijaté zálohy
 - 478 – Dlouhodobé směnky k úhradě
 - 479 – Jiné dlouhodobé závazky
- 48 – Odložený daňový závazek a pohledávka
 - 481 – Odložený daňový závazek a pohledávka
- 49 – Individuální podnikatel
 - 491 – Účet individuálního podnikatele

ÚČTOVÁ TŘÍDA 5 - NÁKLADY

- 50 – Spotřebované nákupy
 - 501 – Spotřeba materiálu
 - 502 – Spotřeba energie
 - 503 – Spotřeba ostatních neskladovatelných dodávek
 - 504 – Prodané zboží
- 51 – Služby
 - 511 – Opravy a udržování
 - 512 – Cestovné
 - 513 – Náklady na reprezentaci
 - 518 – Ostatní služby
- 52 – Osobní náklady
 - 521 – Mzdové náklady
 - 522 – Příjmy společníků a členů družstva ze závislé činnosti
 - 523 – Odměny členům orgánů společnosti a družstva
 - 524 – Zákonné sociální pojištění
 - 525 – Ostatní sociální pojištění
 - 526 – Sociální náklady individuálního podnikatele
 - 527 – Zákonné sociální náklady
 - 528 – Ostatní sociální náklady
- 53 – Daně a poplatky
 - 531 – Daň silniční
 - 532 – Daň z nemovitostí
 - 538 – Ostatní daně a poplatky
- 54 – Jiné provozní náklady
 - 541 – Zůstatková cena prodaného dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
 - 542 – Prodaný materiál
 - 543 – Dary
 - 544 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení
 - 545 – Ostatní pokuty a penále
 - 546 – Odpis pohledávky
 - 548 – Ostatní provozní náklady
 - 549 – Manka a škody z provozní činnosti
- 55 – Odpisy, rezervy, komplexní náklady příštích období a opravné položky provozních nákladů
 - 551 – Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku

- 552 – Tvorba a zúčtování rezerv podle zvláštních právních předpisů
- 554 – Tvorba a zúčtování ostatních rezerv
- 555 – Tvorba a zúčtování komplexních nákladů příštích období
- 557 – Zúčtování oprávký k oceňovacímu rozdílu k nabytému majetku
- 558 – Tvorba a zúčtování zákonných opravných položek v provozní činnosti
- 559 – Tvorba a zúčtování ostatních opravných položek v provozní činnosti
- 56 – Finanční náklady
 - 561 – Prodané cenné papíry a podíly
 - 562 – Úroky
 - 563 – Kursové ztráty
 - 564 – Náklady z přecenění cenných papírů
 - 566 – Náklady z finančního majetku
 - 567 – Náklady z derivátových operací
 - 568 – Ostatní finanční náklady
 - 569 – Manka a škody na finančním majetku
- 57 – Rezervy a opravné položky finančních nákladů
 - 574 – Tvorba a zúčtování finančních rezerv
 - 579 – Tvorba a zúčtování opravných položek ve finanční činnosti
- 58 – Mimořádné náklady
 - 581 – Náklady na změnu metody
 - 582 – Škody
 - 584 – Tvorba a zúčtování mimořádných rezerv
 - 588 – Ostatní mimořádné náklady
 - 589 – Tvorba a zúčtování opravných položek v mimořádné činnosti
- 59 – Daně z příjmů, převodové účty a rezerva na daň z příjmů
 - 591 – Daň z příjmů z běžné činnosti – splatná
 - 592 – Daň z příjmů z běžné činnosti – odložená
 - 593 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – splatná
 - 594 – Daň z příjmů z mimořádné činnosti – odložená
 - 595 – Dodatečné odvody daně z příjmů
 - 596 – Převod podílu na výsledku hospodaření společníkům
 - 597 – Převod provozních nákladů
 - 598 – Převod finančních nákladů

ÚČTOVÁ TŘÍDA 6 – VÝNOSY

- 60 – Tržby za vlastní výkony a zboží
 - 601 – Tržby za vlastní výrobky
 - 602 – Tržby z prodeje služeb
 - 604 – Tržby za zboží
- 61 – Změny stavu zásob vlastní činnosti
 - 611 – Změna stavu nedokončené výroby
 - 612 – Změna stavu polotovarů vlastní výroby
 - 613 – Změna stavu výrobků
 - 614 – Změna stavu zvířat
- 62 – Aktivace
 - 621 – Aktivace materiálu a zboží
 - 622 – Aktivace vnitropodnikových služeb
 - 623 – Aktivace dlouhodobého nehmotného majetku
 - 624 – Aktivace dlouhodobého hmotného majetku
- 64 – Jiné provozní výnosy

- 641 – Tržby z prodeje dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku
- 642 – Tržby z prodeje materiálu
- 644 – Smluvní pokuty a úroky z prodlení
- 646 – Výnosy z odepsaných pohledávek
- 648 – Ostatní provozní výnosy
- 66 – Finanční výnosy
 - 661 – Tržby z prodeje cenných papírů a podílů
 - 662 – Úroky
 - 663 – Kursové zisky
 - 664 – Výnosy z přecenění cenných papírů
 - 665 – Výnosy z dlouhodobého finančního majetku
 - 666 – Výnosy z krátkodobého finančního majetku
 - 667 – Výnosy z derivátových operací
 - 668 – Ostatní finanční výnosy
- 68 – Mimořádné výnosy
 - 681 – Výnosy ze změny metod
 - 688 – Ostatní mimořádné výnosy
- 69 – Převodové účty
 - 697 – Převod provozních výnosů
 - 698 – Převod finančních výnosů

ÚČTOVÁ TŘÍDA 7 – ZÁVĚRKOVÉ A PODROZVAHOVÉ ÚČTY

- 70 – Účty rozvažné
 - 701 – Počáteční účet rozvažný
 - 702 – Konečný účet rozvažný
- 71 – Účet zisků a ztrát
 - 710 – Účet zisků a ztrát
- 75 -79 – Podrozvahové účty

ÚČTOVÉ TŘÍDY 8 a 9 – VNITROPODNIKOVÉ ÚČETNICTVÍ